

vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 6. maj 1966

Štev. 18 (1249)

Prvomajske proslave širom po svetu:

Mir je največja dobrina človeštva

Širom po svetu so minulo nedeljo milijoni delovnih ljudi slovesno obhajali svoj veliki dan — praznik dela, ki je bil letos morda bolj kot kdaj koli dan mednarodne solidarnosti v boju za socialni napredek in predvsem odločne borbe za ohranitev in utrditev miru. V času, ko na vietnamskem bojišču dnevno umirajo nedolžni ljudje pod bombami ameriških letal, ko vojna v Vietnamu skriva v sebi nevarnost, da se lepega dne razširi v splošni spopad in atomsko vojno, človeštvo še prav posebno občuti, da je največja dobrina mir, za katerega se je treba borovati z vsemi močmi, vedno in povsod. In tako je bil tudi letošnji 1. maj v znamenju boja za mir, za mednarodno sporazumevanje in prijateljsko sožitje.

Beseda „mir“ je bila izraz najglobljih človeških čustev razumljivo zlasti na prvomajskih proslavah v Vietnamu, katerega ljudstvo je po krivdi tujega vmešavanja že dolga leta žrtev neusmiljene vojne. Prvomajske manifestacije v Južnem Vietnamu so se spremenile v velike demonstracije proti navzočnosti ameriških vojakov, hkrati pa so zborovalci zahtevali tudi izvedbo

svobodnih volitev in vzpostavitev demokratičnega režima.

V znamenju solidarnosti z vietnamskim ljudstvom v boju za svobodo in demokracijo so poleg prvomajske proslave tudi v vseh drugih državah širom po svetu. Na Japonskem se je prireditve udeležilo okoli pet milijonov ljudi, ki so zahtevali mir v Vietnamu ter zaščito pravic delovnega človeka. V večurnem sprevedu v Moskvi so udeleženci protestirali proti umazani ameriški vojni v Vietnamu, katero so s transparenti in z izjavami govornikov odločno obsojali tudi na prvomajskih prireditvah v raznih drugih državah.

Dostojno so praznik dela proslavili tudi v Jugoslaviji, kjer obhajajo letos 25-letnico ljudske vstaje in socialistične revolucije. Poudarjeno

je bilo, da narodi, ki ustvarjajo socializem, narodi, ki so se otresli kolonialnega jarma, pa tudi delovni ljudje kapitalističnih držav — torej velika večina človeštva bolj kot kdaj želi mir in zahteva, da veliki napredek znanosti in tehnike služi človeku v prid.

V Avstriji je dajal letošnjim prvomajskim proslavam pečat zlasti zadnji notranjepolitični razvoj. Socialisti so 1. maj tokrat prvič po drugi svetovni vojni obhajali kot opozicijska stranka in so ÖVP-jevske vlado svarili pred politiko, ki bi ogrožala pridobitve in svoboščine delovnih ljudi. Predvsem so se izrekli proti vsaki podražitvi in s tem nadaljnji obremenitvi širokih plasti delovnega ljudstva ter zagotovili, da bodo kot opozicijska stranka kritično spremljali delo vlade. V tem smislu so izzvenele tudi prvomajske proslave komunistov, ki so hkrati poudarjali mednarodno solidarnost, kot prihaja do izraza predvsem v zahtevah po ukinitvi vojne v Vietnamu.

Ob prvem maju je tudi papež daroval posebno mašo za delavce ter v svojem nagovoru poudaril važnost dela, ki ga je treba „voditi in razvijati, da bo dalo človeku kruha in ne morilno orožje“.

Demokratične množice Italije

obsojajo nasilje fašističnih elementov

Kakor smo v Avstriji lani doživeli „zadevo“ Borodajkewicz in kot posledico zabeležili prvi politični umor po zadnji vojni, ko je postal antifašist Kirchweyer žrtev pouličnih izgrediv, tako doživlja zdaj italijanska demokratična javnost zgovern primer tega, kam vodi razvoj, če pristojne oblasti niso pripravljene že v kali zatreti vsako poživljanje fašistične miselnosti.

Zaradi neredov pri študentskih volitvah na rimski univerzi je prišlo do velikih spopadov, med katerimi so fašistično usmerjeni študentje ob podpori fašističnih poslancev segli po izkušnih sredstvih fašističnega nasilja; kot žrtev je obležal socialistični študent Paolo Rossi. V najširši demokratični javnosti Italije je divjanje fašističnih elementov izzvalo silno ogorčenje. Demokratično nastrojeni študentje ne glede na svetovnonazorno gledanje so izvedli protestno stavko ter zahtevali razpustitev fašistične stranke in vseh njenih organizacij, rektorja rimske univerze pa prisilili k odstopu, ker je omogočil nastanek in razvoj številnih skrajno desničarskih združenj.

V zvezi s temi dogodki je tudi skupina univerzitetnih profesorjev naslovila na predsednika republike poziv, v katerem zahtevajo, naj se začne izvajati zakon, ki ocenjuje kot zločin ustanavljanje fašističnih organizacij ter povečevanje fašizma in nacizma. Hkrati pa zahtevajo stroge kazni za vse tiste, ki ne spoštujejo teh zakonov.

OF - manifestacija moralne moči in veličine slovenskega naroda

Prejšnji teden so po vsej Sloveniji z najrazličnejšimi slavnostmi, prireditvami, kulturnimi manifestacijami in spominskimi razstavami proslavili 25-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Slavnostne seje Socialistične zveze delovnega ljudstva so se poleg preživelih udeležencev ustanovnega sestanka OF, predstavnikov javnega življenja Slovenije in zastopnikov ostalih jugoslovanskih republik udeležili tudi predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Slovenske kulturno-gospodarske zveze iz Trsta.

Predsednica Glavnega odbora SZDL Vida Tomšič je v svojem govoru poudarila, da je 27. april 1941 tisti dan v zgodovini slovenskega naroda, ko so se njegove težnje in prizadevanja združile v enoten smoter, da bo narod pisal svojo sodbo sam. Zato je ta dan eden izmed temeljnih datumov zgodovine slovenskega naroda, eden izmed temeljnih datumov v nastajanju današnje Jugoslavije, domovine enakopravnih narodov in narodnosti.

Slavnostni govor je imel podpredsednik GO SZDL Franc Kimovec-Ziga, ki je naglasil, da je OF rezul-

tat in posledica smotrnih družbenih preobrazb ter zavestno usmerjenih zgodovinskih dogajanj, skozi katere je šel slovenski narod. „OF je bila zares tako široka organizacija slovenskega naroda, da je v njej našlo svoje enakopravno mesto vse, kar je čutilo s svojim narodom ne glede na različne svetovnonazorske poglede.“

Ob tej priložnosti je bilo v Ljubljani tudi znanstveno posvetovanje o vlogi in pomenu OF, kjer je posebno pozornost vzbudil uvodni govor nekdanjega predsednika OF Josipa Vidmarja, ki je med drugim ugotovil: OF je v našem življenju še vedno živa in prisotna, dasi s svojimi junaškimi stvaritvami, zaradi katerih je nastala, že prehaja v zgodovino, in to v zgodovino, ki je in bo ostala ponos slovenskega naroda. „OF je bila zgodovinsko ustvarjalna, saj je z razumnim, pravičnim in človeškim programom doslepla v svojih pripadnikih pripravljenost na vse, tudi na najusodnejše posledice. Bila pa je tudi enkratna manifestacija moralne moči in veličine našega naroda, eno samo veliko politično, moralno in tudi kulturno dejanje.“

Slovinci iz Zile, Roža in Podjune!

V nedeljo 15. maja 1966 ob pol tretji uri popoldne se bomo zbrali na

bratskem srečanju Slovencev iz Italije in Avstrije

ki bo na Breznikovem campingu v Spodnjih Vinarah ob Zablaniškem jezeru.

Sodelovali bodo slovenski moški in mešani pevski zbori iz Italije in Koroške, skupno okoli 450 pevk in pevcev, ki se bodo predstavili z bogatim pevskim sporedom (podrobnosti sporeda navajamo v posebnem članku na 4. strani današnje številke). Poleg tega bo nastopila tudi godba ravnstevskih železarjev.

Ta prireditev bo doslej največja skupna kulturna manifestacija Slovencev v Italiji in Avstriji. Zbrali se bomo v čudovito lepem kraju Podjune, da prisluhnemo dragi nam slovenski pesmi, hkrati pa izpričamo živo povezanost vseh Slovencev v zamejstvu.

Slovenska prosvetna zveza

GENERALNI SEKRETAR OZN U TANT:

Je res potrebna tretja vojna da bomo spoznali kako moramo živeti na tem planetu?

Letošnjega zasedanja posvetovalne skupščine Evropskega sveta v Strassburgu se je udeležil tudi generalni sekretar OZN U Tant, ki je na zbrane parlamentarce iz mnogih evropskih dežel naslovil odločen poziv, naj se z vsemi silami zavzemajo za to, da bo človeštvo rešeno nevarnosti nove svetovne vojne.

Vsi vemo — je dejal U Tant — da bo prihodnja svetovna vojna, naj izbruhne kjerkoli, jedrska vojna, o kateri vsi vemo, kakšne posledice bi imela za človeško civilizacijo in za obstoj človeštva sploh. »Skoraj ni mogoče verjeti, da bi nam bila potrebna še tretja svetovna vojna, da se bomo končno naučili, kako je treba živeti na tem tako bogatem planetu. Toda določeni pojavi na svetu kažejo v to smer, zato mi dovolj, da le nekateri izredni moške usmerjajo svojo dejavnost bolj na bodočnost kot na preteklost, marveč se morajo celi narodi zoperstaviti temu, da bi se človeštvo znašlo v popolni katastrofi.«

Kot enega glavnih vzrokov za sedanjo napetost v svetu je generalni sekretar Združenih narodov poudaril naraščajočo gospodarsko neenakost narodov. Današnje razmere v svetu so take, da postajajo bogate industrializirane dežele vedno bolj bogate, medtem ko nerazvite dežele v najboljšem primeru ostanejo na sedanji

stopnji svojega razvoja in je prepad med njimi in drugimi zato iz dneva v dan čedalje večji. Če poleg tega upoštevamo še hitro naraščanje števila svetovnega prebivalstva, potem izgleda, ki se odpirajo človeštvu za bodočnost, gotovo niso taki, da bi vplivali pogum.

Posebej je U Tant govoril tudi o kolonialnem vprašanju in ugotovil, da proces dekolonizacije še nikakor ni zaključen, marveč so zlasti v Afriki vse do danes ostali nevarni ostanki kolonialne politike, ki prav tako predstavljajo veliko nevarnost za svetovni mir. Evropejci ne bi smeli pozabiti, da prihaja najbolj očitna oblika rasne diskriminacije do izraza v uradni politiki bele manjšine v Južni Afriki. Predvsem pa bi morali starejši narodi — je poudaril generalni sekretar OZN — pokazati razumevanje in strpnost do mladih narodov Afrike in Azije.

Za povečanje vloge BLOKOVSKO. NEVEZANIH DRŽAV

Te dni biva na uradnem obisku v Združenih arabskih republikah predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito; to je že njegov sedemnajsti sestanek s predsednikom Naserjem ter njegov osmi obisk v ZAR.

Politični opazovalci sodijo, da predmet razgovorov, ki jih ob tej priložnosti vodita predsednika Tito in Naser, niso toliko odnosi med Jugoslavijo in Združenimi arabskimi republikami, marveč gre predvsem za aktualna mednarodna vprašanja, pri katerih igra posebno vlogo vietnamski problem. Splošno prevladuje mnenje, da bodo ti razgovori služili povečanju vloge izvenblokovskih držav in pripisujejo posebno pomenu še dejstvu, da bo Združenim arabskim republikam že prihodnji teden obiskal predsednik sovjetske vlade Kosigin, medtem ko se bo predsednik Tito verjetno še letos odzval povabilu, naj obišče Japonsko.

Vsekakor pa je bil sprejem predsednika Tita v Združenih arabskih republikah novo potrdilo prijateljstva, ki že dolga leta povezuje obe državi tako na osnovi medsebojnih odnosov, kakor tudi v skupnih prizadevanjih za ohranitev svetovnega miru in enakopravnega sodelovanja med narodi in državami.

KULTURNA IZMENJAVA

Jutri gostuje v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo v Celovcu ansambel ljubljanske Opere, ki bo v Mestnem gledališču u-priporil

baleť „Nina“

sodobnega slovenskega skladatelja dr. Danila Svare. Ker obsega letošnje gostovanje le eno predstavo, vlada za jutrišnje prireditev izredno veliko zanimanje. Vstopnice se dobijo pri blagajni v gledališču.

Ljubljanski umetniki bodo s tem vrnili obisk celovškemu gledališču, ki je prejšnji mesec gostovalo v Ljubljani z opero „Vesele žene Windsorke“ Otta Nikolajja.

Dvolična politika NATO

Odkar se je Francija odločila, da izstopi iz Atlantskega pakta in si s tem spet pridobi svojo popolno neodvisnost, prihajajo na dan zanimiva dejstva, ki prikazujejo politiko zahodnih držav v povsem drugačni luči. To velja tudi za odnos teh držav do tako imenovanega nemškega vprašanja, v katerem so države članice NATO na zunaj vedno podpirale stališče zahodnonemške vlade.

Da pa se tudi v tej politiki skriva dvoličnost, je zdaj odkril ugledni francoski list »Le Monde«, ki ugotavlja, da zahodnim zaveznikom po izstopu Francije iz NATO ne povzroča glavno skrb »napadalnost« Sovjetske zveze, marveč nevarnost, ki jo za Evropo predstavlja poživljanje nemških ambicij. Omenjeni list v tej zvezi izrečno ugotavlja, da si nobena zahodna država ne želi zopetne združitve Nemčije, vendar doslej niso imele poguma, da bi to tudi odkrito priznale. Nasprotno so Nemcem vedno dopovedovale, da predstavlja vključitev Zahodne Nemčije v evropsko integracijo najboljše sredstvo za doseg nemške združitve. S tem so med Nemci gojile neuresničljiva upanja in tako bistveno prispevale h krepitvi nemške revizionizma.

Vsekakor odkrite besede, ki bodo marsikomu odprle oči, da bo v bodoče lahko bolj realistično ocenjeval današnjo stvarnost v Evropi.

Nova vlada hoče začeti s podražitvami

Davčne olajšave spet odložene za daljši čas

Že v prvih dneh svojega vladanja je ÖVP pokazala, kako misli reševati gospodarska in socialna vprašanja. Komaj da se je v svoji funkciji ogrela, je najavila, da hoče s 1. junijem po eni strani podražiti bencin, dizel in kurilno olje, po drugi strani pa zvišati potniške tarife železnice. Bencin, dizel in kurilno olje hoče podražiti za 20 grošev, zadnje čase pa že govori o podražitvi za 30 grošev pri litru. Še bolj očitno podražitev pa napoveduje pri železnici, kjer hoče potniške tarife dvigniti za 25 do 30 %.

Medtem je že v prvih 14 dneh po vladni izjavi finančni minister sporočil, da obljubljenega znižanja dohodninskega in meznega davka letos ni mogoče uresničiti. Rok za to znižanje je postavil kar za štiri leta nazaj, ko je dejal, da zaenkrat sploh ne more reči, kdaj ga bo mogoče uveljaviti, gotovo je le, da bo do tega prišlo še v tej legislativni dobi.

Podražitev bencina, nafte in kurilnega olja je povezana s predvidenim zvišanjem davka na mineralna olja za 20 grošev. Z zneskom, ki bi po tej poti pritalakal v državno blagajno, hoče vlada povečati sredstva za gradnjo cest. Zvišanje davka na mineralna olja je takoj opogumilo družbe mineralnih olj, da so se oglasile tudi s svojo zahtevno po zvišanju cene za bencin, nafto in kurilno olje. Njihova zahteva gre za tem, da bi se te vrste mineralnih olj podražile za nadaljnjih 10 grošev. Pravijo, da drugače pri trgovanju ne pridejo na svoj račun.

Z obojno podražitvijo bo obremenjeno celokupno prebivalstvo, družbe mineralnih olj pa bodo svoje dobičke povečale. Ta podražitev bo namreč prav gotovo sprožila podražitev tarif za prevoz oseb in blaga z motornimi vozili.

S podražitvijo olj in podražitvijo železnice se torej pričena v naši državi obdobje samovlade ÖVP. Da moramo pričakovati podražitve tudi še na drugih področjih in da je zaradi tega vrednost pridelanega šilinga — za katerega stabilnost se je ÖVP pred volitvami tako zavzemala — že v prvih tednih njene vlade v resnici ogrožena, je jas-

no. Drugo je seveda vprašanje, kako se bo ÖVP sedaj zadržala do zahtev več kot milijona delojemalcev, ki imajo že tedne prijavljene svoje zahteve po zvišanju osebnih dohodkov. Ta pogajanja so se medtem za-

PRIHODNJO SREDO V PARLAMENTU:

Pričetek boja za letošnji državni proračun

V torek je ministrski svet na svoji seji obravnaval osnutek dokončnega državnega proračuna za leto 1966. V sredo prihodnjega tedna ga bo finančni minister predvidoma predložil parlamentu v razpravo. S tem se bo v parlamentu pričela prvič proračunska bitka, kakršne v zadnjih 20 letih nismo doživeli. Proračun za leto 1966 je bil namreč lani oktobra eden bistvenih vzrokov, da je vlada odstopila, da je prišlo do volitev parlamenta 6. marca in da se je vladna koalicija med ÖVP in SPÖ razbila. Kakor tedaj, bo tudi sedaj proračunska razprava med strankama zajela obsežno problematiko nadaljnje gospodarske in socialne ter kulturne politike v državi, predvsem pa vprašanje ohranitve vrednosti šilinga.

Sedanji osnutek dokončnega proračuna je po obsegu podoben jesenskemu osnutku. S 70 milijardami šilingov je njegov obseg za 6 % višji od proračuna za leto 1965. V svojih podrobnostih pa se v marsičem razlikuje od jesenskega osnutka.

Z novo vlado, katere ministri so v glavnem iste miselnosti in duha kakor finančni minister, se je le-ta razmeroma naglo in brez težav

čela z državnimi uradniki, na vrsti pa so še pogajanja z gradbenimi delavci in delavci v kovinski industriji.

Vse to so vprašanja, s katerimi bo morala vlada prihodnji teden stopiti pred parlament in v zagovor pred opozicijo, ko bo predložila osnutek proračuna za tekoče leto. Da bo v parlamentu naletela na trd odpor opozicije, je po izjavah socialističnih politikov pri prvomajskih proslavah dokaj jasno. Izgleda, da bo morala vlada že ob tej priložnosti spoznati in priznati, da volivcev in ljudstva ne bo mogla več dolgo varati z lepimi besedami in obljubami vladne izjave, kjer je zagotovila da bo delala v prid Avstrije in v korist vseh njenih državljanov.

pobotal o podrobnostih proračuna. V njem so zvišana sredstva, ki bodo prišla v prid povečanju potrošnje, skrčena pa so sredstva državnih investicij. V smislu že uzakonjene dinamike rent ima letošnji proračun v te namene predvidenih 16 % več sredstev, kot jih je imel lanski. Večji znesek ima tudi predviden za državne uslužbenke. Dobro bo po osnutku odrezalo ministrstvo za pouk, ki bo imelo za 250 milijonov šilingov več sredstev na razpolago kot lani in za 150 milijonov šilingov več, kot jih je bilo predvidenih v oktobrskem osnutku letošnjega proračuna.

Slabo pa so v novem osnutku dovirane državne investicije. Izvzameš ministrstva za pouk je finančni minister vsem ministrstvom to zadevna sredstva močno skrčil. Za investicije bodo ministrstva imela za 10 % manj sredstev, kot so jih imela po oktobrskem osnutku. V osnutek je tudi že vključeno zvišanje potniških tarif železnice in zvišanje davka na mineralna olja.

Oslabljena investicijska dejavnost države bo slabo vplivala na celotni razvoj gospodarstva v državi. Najbolj pa bodo omejitve investicijskih sredstev v državnem proračunu občutile zvezne dežele in občine. Po novem sporazumu o finančni izravnavi med državo, zveznimi deželami in občini, za katerega so se pogajanja pričela v sredo, hoče namreč finančni minister pri razdelitvi sredstev iz zvišanja davka na mineralna olja dežele in občine zapostaviti, poleg tega pa jim hoče tudi močno omejiti sredstva za vzdrževanje bolnišnic in za financiranje gradnje šol.

Še 21 %. Po celokupnem številu avstrijskega prebivalstva gledano, pa v kmetijstvu in gozdarstvu glavnopoklicno ne dela niti več 10 odst. prebivalcev.

Leta 1961 je število v kmetijstvu in gozdarstvu zaposlenih nazadovalo za okroglo 20.000 oseb, v letih 1962 in 1963 skupaj za 17.000, leta 1964 za 19.000, lani pa celo za okoli 24.000. Pri tem nazadovanju ne gre toliko za odseljevanje ljudi, ki delajo v kmetijstvu in gozdarstvu, kakor za odmiranje starejših ljudi in za vstopanje doraščajoče kmečke mladine v druge poklice. Zaskrbljenost med zaposlenimi v kmetijstvu in gozdarstvu vzbuja tudi njihova visoka povprečna starost. Po zaposlenih, ki so bili zavarovani pri kmetijski bolniški blagajni, je ta starost leta 1963 znašala povprečno 38,9 leta, leta 1964 pa že 39,3 leta.

ustanovljenih 269 novih industrijskih podjetij. Od teh jih je bilo samo v zadnjih dveh letih ustanovljenih 67, zakar je dala država pomoč v višini 223 milijonov šilingov.

Tako na Nižjem Avstrijskem. In kaj na Koroškem? — V zadnjem času pri nas ni nastalo nobeno pomembnejše industrijsko podjetje, v zadnjem času nasprotno doživljamo, da zaradi pomanjkanja državnih pomoči niti ne bo mogoče več držati nekaterih obstoječih podjetij. Med njimi tovarna celuloze Rebrca in premogovnik v St. Štefanu v Labotski dolini nista edina. Prav sedaj pa poleg tega še vidimo, da nas hočejo krogi, ki stojijo blizu interesom dunajske vlade, opehariti tudi še za rafinerijo mineralnih olj v Podjuni.

Ob vsem tem se nam vsiljuje upravičeno vprašanje: Čemu je bila torej grajena tako draga »Podjunska železnica«? Menda ne zaradi tega, da bi lažje odvažali prebivalstvo iz naših krajev, ki tukaj ne more več dobiti stalnega delovnega mesta?

Le še ena desetina prebivalstva dela v kmetijstvu in gozdarstvu

Število prebivalstva, ki poklicno dela v kmetijstvu in gozdarstvu, je v naši državi v stalnem nazadovanju. Leta 1951 je v to skupino sodilo še 1.079.647 prebivalcev, po ljudskem štetju 1961 pa le še 767.604. Od tedaj naprej je število še nadalje nazadovalo. Avstrijski inštitut za gospodarska raziskovanja pravi, da je bilo lani v kmetijstvu in gozdarstvu zaposlenih le še 709.600 za delo polno sposobnih prebivalcev. S tem se je število tega prebivalstva od leta 1961 zmanjšalo za 10 %, od leta 1951 pa za 36 %. Od zaposlenih odpade 87 % na družinske člane, 13 % pa na najete kmetijske in gozdne delavce. Njihovo število se je od leta 1954 zmanjšalo za več kot polovico.

V kmetijstvu in gozdarstvu zaposleno prebivalstvo je leta 1951 predstavljalo še 32,3 % vseh zaposlenih, leta 1961 je ta odstotek zdrknil na 22,8 %, leta 1959 pa je znašal le

Sporazum o zaposlovanju jugoslovanskih delavcev v veljavi

Kakor poroča Tanjug, je v teh dneh začel veljati med Avstrijo in Jugoslavijo sporazum o zaposlovanju jugoslovanskih delavcev v Avstriji. V prihodnje bo mogoče jugoslovanske delavce zaposliti le po določilih tega sporazuma, ki smo jih podrobneje opisali v letošnji 12. številki našega lista 25. marca t. l. Zaposlitev bo mogoča le v skladu z interesi gospodarstev Avstrije in Jugoslavije.

Sporazum v glavnem določa, da sta za zaposlovanje jugoslovanskih delavcev pristojna v Avstriji ministrstvo za socialno upravo, v Jugoslaviji pa zvezni biro za zaposlovanje. Njima je podrejena cela mreža organov, ki skrbijo za smotno, hitro in organizirano zaposlovanje, za zdravniški pregled in strokovno sposobnost delavcev in za izstavitve potrebnih potnih listin. Kdor hoče zaposliti jugoslovanske delavce, mora svojo željo prijaviti organom zveznega ministrstva za socialno upravo.

Zunanje-politični odbor avstrijskega parlamenta je v ponedeljek minulega tedna odobril sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo glede olajšav v maloobsejnem prometu. Ta sporazum — kakor smo že poročali — določa, da smejo posesniki obmejne izkaznice enkrat mesečno vzeti preko meje blaga v vrednosti 125 šilingov ali 6000 starih dinarjev, ne da bi jim bilo treba za to plačati carino. Količina mesa, sadnih sokov, špihtuoz in cigaret je vendar omejena tudi po količini. Ta sporazum ima začasno veljavo 2 let.

POŠIROKEM SVETU

SALZBURG. — V navzočnosti zveznega prezidenta Jonasa so se v nedeljo odvijale velike slavnosti v Salzburgu, s katerimi je prebivalstvo zvezne dežele Salzburg proslavilo 150-letnico pripadnosti k Avstriji. Zvezni prezident Jonas je v svojem slavnostnem govoru poudaril zlasti prispevek Salzburga k razvoju demokratične avstrijske republike.

MOSKVA. — Kakor vsako leto so v Moskvi tudi letos za 1. maj podelili tradicionalne Leninove nagrade za mir, ki poleg zlate medalje obsegajo še denarno nagrado v znesku 25.000 rublov. Letošnje Leninove nagrade za mir so prejele naslednje osebnosti: Italijanski kipar Giacomo Manzù, ki je znan po svojem odločnem nasprotovanju vojni v Vietnamu; guatemalski pisatelj Miguel Angel Asturias, pobornik za narodno osvoboditev narodov Latinske Amerike; finska državljanka Miriam Vire-Touminen, članica svetovnega odbora za mir, ki se zavzema predvsem za brezatomske cone v severni Evropi; predsednik mongolskega parlamenta Jamsrangin Sambor ter Nigerijec Joseph Pater Courtis, neustrašen bорец za demokratične svobode in socialne reforme v svoji domovini.

HANOI. — Ameriška letala so bombardirala severnovietnamsko vas Phat Diem, katih sto kilometrov južno od Hanoja. Pri tem napadu na civilno prebivalstvo je bilo ubitih 69 ljudi, ki so bili ravno na poti v cerkev, nadaljnjih 59 vernikov pa je bilo težko ranjenih. Med žrtvami tega napada je bilo tudi 31 otrok.

BUDIMPEŠTA. — V prvem tednu meseca avgusta bo v Budimpešti 51. svetovni kongres esperantistov, na katerem bo sodelovalo okoli 4000 delegatov iz 40 držav. Ob tej priložnosti bodo v Budimpešti tudi razne kulturne prireditve.

DUNAJ. — V dneh od 10. do 15. maja bo na Dunaju veliko mednarodno zborovanje znanstvenikov. Pričakujejo, da bo na zborovanju sodelovalo kakih 450 udeležencev iz 34 držav, med temi 148 ameriških in 30 sovjetskih znanstvenikov. Razpravljali bodo o raznih problemih v zvezi z osvajanjem vesolja in z razvojem jedrske energije. Gostitelja tega važnega srečanja znanstvenikov v vseh delov sveta sta Avstrijska akademija znanosti in Avstrijska ljudska družba za atomsko energijo.

SAIGON. — Letošnje prvomajske proslave v Južnem Vietnamu so se spremenile v velike demonstracije proti Ameriki in njenemu vmešavanju v notranje zadeve vietnamskega ljudstva. Na desetisoče delavcev in nameščencev je zahtevalo umik ameriških vojakov, demokratično vlado in vzpostavitev mira v smislu načel samoodločbe naroda. Odkrito protiameriški značaj teh demonstracij je povzročil resno skrb tudi ameriškim vojskim oblastem v Vietnamu.

PARIZ. — Generalni sekretar OZN U Thant je med svojim obiskom v Franciji povabil francoskega predsednika de Gaulle, naj obišče sedež Združenih narodov v New Yorku. Predstavniki vlade pa je v tej zvezi izjavil, da bi predsednika Johnsona veselilo, če bi se lahko sestal s predsednikom de Gaulleom med njegovim obiskom pri OZN.

DUNAJ. — Prihodnja seja avstrijskega parlamenta je sklicana za 11. maj. Predvidoma bo imel ob tej priložnosti finančni minister dr. Schmitz tudi svoj proračunski govor.

STRASSBURG. — Med sedanjim zasедanjem Evropskega sveta v Strassburgu se je novi avstrijski zunanji minister dr. Toncic-Sorinj sestal tudi z italijanskim zunanjim ministrom Fanfanijem, s katerim je med drugim razpravljal o južnotirolskem vprašanju. Za novega predsednika Evropskega sveta je bil izvoljen britanski laburistični poslanec Sir Geoffrey de Freitas, ki je pri tretjih volitvah dobil 67 glasov, njegov italijanski protikandidat Vittorio Badini Confalonieri pa 66 glasov.

DUNAJ. — Južnotirolski deželni glavar dr. Silvius Magnago je nosilov na dolgoletnega avstrijskega zunanjega ministra dr. Bruna Kreiskoga posebno pismo, kjer se mu zahvaljuje za njegovo podporo, ki jo je kot zunanji minister nudil v priporočljivih za zadovoljivo rešitev južnotirolskega vprašanja.

SAIGON. — Kako »priljubljen« je sedanji južnovietnamski režim, najbolj zgovorno kaže dejstvo, da je samo tekom minulega leta zapustilo južnovietnamsko vojsko 180.000 vojakov, ki se nočejo več na strani ameriške vojske bojevati proti svojemu lastnemu ljudstvu.

STOCKHOLM. — Včeraj se je v Stockholmu začel kongres Socialistične internacionale, ki mu predseduje predsednik tega mednarodnega socialističnega združenja dr. Bruno Pihlman. Med udeleženci kongresa je tudi 20 članov raznih vlad in 5 ministrskih predsednikov. Glavne točke dnevnega reda obsegajo vprašanja razorožitve in držav v razvoju.

NEW YORK. — Ameriška komisija za atomsko energijo je sporočila, da je med podzemeljsko jedrsko eksplozijo, ki so jo prejšnji teden izvedli v Nevadi, ušel izpod zemlje radioaktivni plin, ki so ga potem ugotovili v veliki vižini na raznih področjih Amerike. Sovjetski tisk je v tej zvezi obtožil Ameriko, da je prekrtila moskovski sporazum iz leta 1963 o preprečitvi jedrskih poskusov. Tragedija v Nevadi ni slučajna — je rečeno v članku, ki ga je objavila glasilo sovjetske armade — temveč je neposredna posledica zločinske politike preokceanskih atomikov, ki se neodgovorno igrajo z jedrskim orožjem ter ogrožajo življenje in varnost milijonov ljudi.

VARSAVA. — Poljska vlada je poslala zahodnonemški vladi nolo, s katero odgovarja na nemške teze o najvažnejših vprašanjih evropske politike. Za okrepitev varnosti in mira v Evropi je po mnenju Poljske potrebno, da zahodnonemška vlada izpolni med drugim naslednje pogoje: uradno se mora odpovedati ozemelskim zahtevam do Poljske, priznati mora Vzhodno Nemčijo kot polnopravno nemško državo, točno mora določiti značaj bodoče zdržene Nemčije, zlasti pa se mora v celoti odpovedati atomskemu orožju in zavzeti konstruktivno stališče do vseh rešitev, ki naj pripeljejo do pomiritev v Evropi.

WASHINGTON. — Predsednik zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata Fulbright je izjavil, da bodo posledice vietnamske vojne še dolgo časa bramenile odnose Amerike do Evrope in jugovzhodne Azije, kajti za ameriško politiko v Vietnamu so značilne podobne napake, kot so v zgodovini oslabile in uničile šte mnoge velike narode.

MARČNO ŠTETJE PRAŠIČEV:

Za pol milijona manj prašičev

Marčno štetje prašičev je pokazalo, da njihovo število slej ko prej nazaduje. Skupno so jih našli le okroglo 2,4 milijona ali za pol milijona manj kot marca minulega leta. Od leta 1960 število prašičev marca še ni bilo tako nizko kot letos.

Letos bo torej domača ponudba klavnih prašičev zelo pičila. Pri tem štetju so namreč našli za 16,6 % manj klavnih prašičev kot marca 1965, število pujskov pa je bilo celo za 24,9 odstotka nižji. Da letos ne smemo računati, da se bo ponudba klavnih prašičev na jesen izboljšala, sledi iz nizkega števila brejih svinj. Z okroglo 144.000 so jih našli za 13,1 % manj kot pred letom dni. To število je tudi za 44.000 plemenskih svinj nižje, kot je bilo marca 1962, ko je bilo v zadnjih petih letih pri marčnem štetju najnižje.

Zapostavljenost Koroške v industrializaciji je razvidna tako iz stagnacije števila industrijsko zaposlenih, ki jo zadnja leta opazamo, kot iz primerjave tega števila s skupnim številom prebivalstva. Od leta 1961, ko je koroška industrija zaposlovala 25.990 oseb, je število v njej zaposlenih le še 1962 vidneje naraslo, namreč za 692. Od tedaj naprej stagnira. 1963 je bilo število industrijsko zaposlenih celo za 171 nižji, leta 1964 pa le za 38 višji kot leta 1962. Pri tem že vsa leta v rudarstvu, v industriji papirja, v industriji kamnov in v kemični industriji število zaposlenih nazaduje, vidno pa stagnira tudi v lesni industriji, industriji usnja in obutve, tekstilni industriji in industriji živil.

Od leta 1956 je število zaposlenih v koroški industriji naraslo le za okroglo 3800, medtem ko je n. pr. v nižjeavstrijski industriji naraslo za 15.700, čeprav ima Nižnja Avstrijska le za okroglo 160 % več prebivalcev kot Koroška. V nižjeavstrijski industriji je bil porast zaposlenih za 410 % zaradi tega večji kot na Koroškem, ker je bilo tam v tem razdobju

OTROK IN UČENJE Za uspešno učenje je prvi pogoj razumevanje

Učenje in ponavljanje snovi brez razumevanja nima pravega smisla, saj je razumevanje prvi pogoj za uspešno učenje.

Kadar je učenec pozorno sledil razlagi v šoli in je bila ta dovolj jasna, je glavni del te faze — razumevanje snovi — opravil že v šoli. Učenje bo lahko, če se ga bo lotil kemalu potem, ko so snov predelali. Tistim pa, ki odlašajo z domačim učenjem in ponavljanjem vse do takrat, ko jim grozi spravevanje, bo učenje mnogo težje, saj bodo med tem časom večji del snovi in šolske razlage pozabili.

Ko se lotimo učenja katerega poglavlja, berila ali lekcije, je priporočljivo, da najprej bežno pregledamo poglavje, da osvežimo v spominu v glavnih obrisih šolske razlage in dobimo vpogled v celotno vsebino poglavlja. Če pa je snov nova in je v šoli nismo obravnavali, bo namesto takega bežnega pregleda potrebno prvo branje, ki nas v splošnem, v glavnih obrisih seznanja z vsebino. Šele nato sledi natančno branje, ko se ustavljamo pri vsakem odstavku posebej in se pri tem potrudimo razumeti vsako besedo, misel in vsak primer.

Natančno branje že predstavlja prehod v drugo fazo učenja, ko moramo snov resnično predelavati, jo razumsko osvojiti, povezati s prejšnjim znanjem in ustvarjalno uporabljati. Na tej stopnji učenja se moramo ustaviti včasih manj, včasih dalj časa pri posameznih odstavkih, pri težjih mislih, pravilih, definicijah, formulah in novih izrazih, se vanje poglabiti ter jih skušati obnoviti ali razložiti z lastnimi besedami.

Aktivna predelava snovi zahteva miselni napor. To pa pomeni, da moramo:

— Ugotavljati sproti, kaj je bistveno in najvažnejše, poudariti ali si celo izpisati glavne podatke in misli. Razlikovanje bistvenega od ne-bistvenega ni odvisno samo od inteligentnosti, ampak tudi od smotrnelega načina učenja. Če navajamo učence na tak način dela, se izognejo pogostim pojavom, ko si učenci zapomnijo sicer kopico nebitnih podatkov, bistva pa ne vidijo. Prav ti učenci potem tožijo, da jih je učitelj spraševal na »čuden način«, ker je zahteval od njih bistvene pojme in zveze med pojavi.

— Nova spoznanja moramo primerjati s prejšnjim znanjem in prejšnjimi izkušnjami. To je edina pot do trdne izgradbe znanja in izobrazbe, v kateri so vsi posamezni deli tesno povezani med seboj in se medsebojno dopolnjujejo. Pri šolanih pogosto zasledimo, da je njihovo znanje shranjeno po »predalčkih« in ostaja nepovezano. Vsak predmet je zase, namesto da bi bil povezan s sorodno snovjo pri drugih predmetih. Šolarji tu ne znajo dovolj povezovati z znanjem, ki ga pridobivajo v šoli, tisto znanje, ki so ga pridobili iz drugih virov, iz razgovorov, izletov, knjig ipd. Povezava novega s prejšnjim znanjem in izkušnjami pa plemeniti, razširja in povečuje vrednost novega znanja.

— Priporočljivo je, da pri učenju iščemo vedno tudi lastne primere in se ne zadovoljimo le s tistimi, ki jih navaja učbenik. To je še posebej važno pri slovnici, fiziki in drugih predmetih, kjer moramo s primeri utemeljevati pravila in zakone. Le če znamo tako pravilo utemeljevati z lastnimi primeri, lahko govorimo, da smo ga resnično osvojili in da ga znamo uporabljati.

— Obnavljanje z lastnimi besedami je najboljši način aktivnega učenja. Zahteva namreč naše mišljenje in stalen napor, da to, kar smo prebrali, povemo po svoje, samostojno in točno obnovimo. Ta notranji ali glasni dvogovor sam s seboj močno vpliva na uspešno učenje. Z njim se prisilimo k zbranosti, vključujemo v svoj besedni zaklad vedno več novih izrazov, sproti pa tudi preverjamo naše obvladane snovi. Snov je namreč osvojena šele takrat, kadar jo lahko ob zaprti knjigi samostojno, pravilno in izčrpno obnovimo ali razložimo drugim.

— Pri učenju se moramo postopno osvoboditi navezanosti na učbenik in zapiske in čimprej poizkušati s samostojnim obnavljanjem gradiva. Res je, da to zahteva napor, vendar

„Rož - Podjuna - Zila“

Najnovejša knjiga Franceta Bevka

Slovenski pisatelj France Bevk ni prijubljen le med starejšimi bralci, marveč njegova dela rada bere tudi mladina, saj ji je posvetil v svojem bogatem pisateljskem ustvarjanju že dolgo vrsto lepih mladinskih spisov. Spomnimo se njegovih „Pastircev“, ali „Tončka“ in „Petra Klepca“; kdo ne pozna njegove mladinske povesti „Lukec in njegov škorec“; vsem so še v spominu njegove „Jagode“. In tako bi lahko naštevati še in še, če bi hoteli omeniti vse tisto, kar je France Bevk napisal za mlade bralce.

Najnovejša stvaritev iz njegove pisateljske delavnice pa je potopisna knjiga „Rož, Podjuna, Zila“, s katero mladim bralcem predstavlja Koroško.

Že pred leti, ko je izšla njegova knjiga „Ob morju in Soči“, je France Bevk dokazal, kako živo zna pripovedovati o krajih in njihovi zgodovini ter o ljudeh in njihovem življenju. Njegov takratni potopis po Primorski v ničemer ni bil suhoparno in dolgočasno naštevavanje podatkov, marveč doživeto slikanje raznih zanimivosti in prijetno kramljanje o vsem tistem, kar je treba vedeti o deželi in njenih prebivalcih. In isto lahko trdimo tudi o njegovi novi knjigi, posvečeni tiste-

temu delu Koroške, kjer živimo Slovenci.

„Rož, Podjuna, Zila“ je neke vrste nadaljevanje njegovega potopisa po Primorski. Zato tudi v njej srečamo „stare“ znance — Matijo, Tinko in Blažeta, s katerimi potuje pisatelj po koroških krajih, uživa lepote naše ožje domovine, odkriva njeno zgodovino in spoznava njeno ljudstvo. Knjiga je v prvi vrsti namenjena mladim bralcem v Sloveniji, kateri Koroško poznajo le iz šole; predstavila jim jo bo v novi živi obliki in tako pridobila naši deželi mnoge nove prijatelje. Veliko lepega in zanimivega pa bo seveda povedala tudi naši mladini, saj je tudi pri nas le malo otrok, ki so Koroško prepotovali od Dobrača do vzhodne Podjune in od Osojskega jezera do vasi v Karavankah.

Predaleč bi vodilo, če bi hoteli na dolgo in široko omenjati vse tisto, o čemer pripoveduje Bevk v svoji knjigi „Rož, Podjuna, Zila“. Najbolje je, da vzamemo knjigo v roke in jo preberemo. Videli bomo, da se nam bodo tudi najbolj vsakdanje stvari, ki jih kot domačini dobro poznamo, predstavile v novi in še lepši sliki, kajti avtor jih opisuje z umetniškim čutom za lepoto, besedilo pa izpopolnjujejo ilustracije, ki jih je prispeval Miklavž Omersa.

Knjigo, ki stane samo 30 šilingov, lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Dragocena dediščina Moneta

Ko je letos februarja pri avtomobilski nesreči zgubil življenje sin velikega francoskega slikarja Clauda Moneta, verjetno nihče ni slutil, kakšne zaklade je zapustil. Šele izvrševalci oporoke so v njegovih dveh hišah odkrili zaklade, o katerih prej nihče ni bilo znano.

V eni hiši so našli pod plastjo prahu 91 platen, med njimi 42 očetovih slik ter večje število Renoir-ovih, Signacovih, Degasovih in Boudinovih del, vmes pa je bila celo ena Delacroixova umetnina. Na podstrešju druge hiše pa so brez reda nakopičenih odkrili 46 slik Clauda Moneta; med njimi so nekatere predragocene iz zadnjih let slikarjevega življenja. Strokovnjaki soglašajo v tem, da vrednosti teh zakladov sploh ni mogoče oceniti.

Letos ponesrečeni slikarjev sin za umetnost ni imel zanimanja in je neusmiljeno odganjal vse obiskovalce, ki so želeli videti njegovo

je prav od njega v veliki meri odvisno, kako hitro bomo snov osvojili. Po tej poti postopno prehajamo do končnega cilja: da brez knjige ali zvezka samostojno ali z lastnimi besedami obnovimo celotno poglavje, berilo ali lekcijo.

— Da bi lažje prišli do tega cilja, je prav, da se učenci kemalu navadijo na »oporne točke«. Že v nižjih razredih ljudske šole navajajo učence na tak način učenja, ko zapisujejo v zvezke samo glavne oporne točke in podatke. Ti zapiski naj bi jim služili, da bi se doma lažje učili in z njihovo pomočjo z lastnimi besedami širše obnovili celotno razlago oziroma poglavje. Dober del učencev pa se loti učenja z napačnega konca: oporne točke se naučijo kratko malo na pamet. Na ta način osvojijo samo ogrodje in nekaj smiselno slabo pove-

zanih podatkov. Zato je prav, da starši od časa do časa pogledajo, kako se njihovi otroci učijo.

Vrednost učenja s pomočjo opornih točk ni le v tem, da olajšujejo samostojno, urejeno in celovito obnavljanje snovnih enot. Ko učenec po njih obnavlja snov, hitro opazi, česa še ne obvlada, v čem je še negotov. Tako se vrača ponovno k knjigi, vendar samo na tista mesta, ki zahtevajo dopolnilno ponovitev, ne bo pa šel prebrat vsega od začetka do konca, kot ponavadi učenci delajo. Oporne točke pa so v pomoč tudi pozneje, ko je treba ponoviti širše snovne enote, npr. ob polletju, ob koncu šolskega leta, pred izpiti. Če ima vsi snov urejeno v obliki opornih točk ali njim podobnih zapisov, bo tako končno obnavljanje lahko in bo zahtevalo mnogo manj časa.

Dvajset let „Slovenskega vestnika“

Nagradno tekmovanje

v pridobivanju novih naročnikov

Minil je prvi mesec našega nagradnega tekmovanja v pridobivanju novih naročnikov, s katerim hočemo počastiti 20-letni jubilej izhajanja „Slovenskega vestnika“. Dosedanji uspeh te aktivnosti je vsekakor razveseljujoč in dokazuje tesno povezavo med listom in njegovimi bralci, ki so mu pridobili že lepo število novih naročnikov.

Tekmovanje pa se še nadaljuje in tudi v prihodnjih tednih hočemo vložiti vse sile v skupno prizadevanje, da bo ob 20-letnici „Slovenskega vestnika“ krog njegovih bralcev in naročnikov čim večji. V ta namen danes spet prilagamo naročilnice in ponavljamo razpis nagradnega tekmovanja:

Tekmovanje traja do 30. junija 1966 in pri njem lahko vsakdo sodeluje. Za tiste, ki bodo sodelovali pri tekmovanju, so razpisane naslednje nagrade:

● **POSEBNO NAGRADO** (14-dnevno brezplačno bivanje na morju za dve osebi) prejme tisti, ki bo pridobil največ novih naročnikov.

● **DESET GLAVNIH NAGRAD** (magnetofon in trak s posnetki slovenskih pevskih zborov, gramofon s ploščami, radijski sprejemnik — transistor, radioaparati, električni mešalnik — mikser, knjižne nagrade itd.) bo razdeljenih z žrebanjem, pri katerem bo vsak tolikokrat udeležen, kotlikor novih naročnikov bo pridobil.

● **KNJIŽNO NAGRADO** Prejme vsak ne glede na število pridobljenih novih naročnikov z izjemo tistih, ki bodo dobili zgoraj omenjene nagrade.

● **JUBILEJNO DARILO** (brezplačno prejemanje „Slovenskega vestnika“ od dneva naročitve pa do 30. junija 1966) dobi vsak novi naročnik.

Kot nov naročnik v smislu tega tekmovanja velja vsak, ki bo „Slovenski vestnik“ v času tekmovanja naročil ali sam ali preko druge osebe ter najkasneje do 30. junija poravnal naročnino vsaj za eno leto (60 šilingov).

Poslužite se priloženih naročilnic in širite „Slovenski vestnik“ med svojimi sosedi, prijatelji in znanci!

Pet let celovške „Galerije 61“

Morda je petletno obdobje še prekratko, da bi lahko govorili o velikega jubileju, vendar pa pomeni pet let dela v življenju ustanove, kot je celovška »Galerija 61«, nedvomno dogodek, o katerem se izplača zapisati nekaj besed.

Bilo je 3. maja pred petimi leti, ko je gospa Josefina Nitsch z možem arhitektom Rudolfom Nitschem prvič predstavila celovški in širši koroški javnosti novo umetnostno galerijo, ki je po letnici ustanovitve tudi dobila ime »Galerie 61«. Lastnika nista imela nič drugega kot lepe nove prostore in tudi stike s svetom umetnosti sta šele začela navezovati; bila pa sta odločena, da utreeta umetnosti pot do ljudi.

Začelo se je z razstavo koroškega umetnika Clementschiha, toda kljub znanemu imenu takrat še nihče ni mogel slutiti, kako se bo razvijala nadaljnja usoda nove galerije. Danes, komaj pet let po prvih začetkih, pa lahko ugotovimo, da je »Galerija 61« v tem razmeroma kratkem času opravila izredno veli-

ko in važno poslanstvo. Če pomislimo, da se je v njenih prostorih doslej zvrstilo že 55 razstav, potem to pomeni, da je imela javnost skoraj vsak mesec znova priložnost seznaniti se z novim predstavnikom sodobne umetnosti.

V prvi vrsti sta si lastnika galerije zadala nalogo, da pospešujeta mlade talente in jim zgledita pot do domače in mednarodne javnosti. Mnogi danes že znani in priznani umetniki se imajo prav celovški »Galeriji 61« zahvaliti za svoje prve uspehe. Zelo pomembno delo je galerija opravila tudi s tem, da je javnosti predstavila celo vrsto znanih umetnikov tako iz Avstrije kot tudi iz številnih drugih držav in tako prispevala k spoznavanju in zblizanju med narodi. Končno pa je galerija z uspehom organizirala in posredovala umetnostne razstave tudi v drugih krajih, kar je prav tako služilo širjenju in utrjevanju zanimanja za umetnost in posamezne umetnike.

Ob petletnem jubileju celovške »Galerije 61« sta njena lastnika vsekakor lahko zadovoljna z dosedanjimi uspehi in je samo želeli, da bi bilo to prizadevanje v službi umetnosti tudi v bodoče deležno najširšega zanimanja in priznanja.

V sredo je bila v »Galeriji 61« odprta nova razstava (sodelujejo trije jugoslovanski umetniki Borčić, Hožo in Jemec), o kateri bomo poročali v prihodnji številki.

Nagrade slovenskim igralcem

Združenje dramskih umetnikov Slovenije je tudi letos podelilo svoje tradicionalne prvomajske nagrade, ki so bile priznane po naslednjem vrstnem redu:

1. Igralci Slovenskega gledališča v Trstu za uprizoritev Goldonijevih „Grobijanov“ kot najboljšo predstavitev letošnjega tekmovanja.
2. Rado Nakrst, igralec SG v Trstu, za vlogo Krappa v „Poslednjem traku“ Becketta.
3. Sandi Krošl, igralec Slovenskega ljudskega gledališča v Celju, za vlogo Hoedererja v „Umazanih rokah“ Sartra.
4. Boris Brunčko, igralec SNG v Mariboru, za vlogo Danfortha v „Lovu na čarovnice“ Millerja in sodnika v „ZOO“ Vercorsa.
5. Marjan Bačko, igralec Drame SNG v Mariboru, za vlogo Johna Proctorja v „Lovu na čarovnice“ in Jamesona v „ZOO“.
6. Edvard Martinuzzi, igralec SG v Trstu, za vlogo Komarja v Cankarjevih „Hlapcih“ in Estragona v „Čakajoč na Godoja“ Becketta.
7. Franjo Blaž, igralec Drame SNG v Mariboru, za vlogo profesorja Knaatscha v „ZOO“.
8. Jože Babič, režiser, posebno pohvalo za uspešno režijo Goldonijevih „Grobijanov“ v SG v Trstu.
9. Leli Nakrstova, igralka SG v Trstu, posebno pohvalo za jezikovno prerediteljsko delo Goldonijevih „Grobijanov“.

Geschehen

in

Südkärnten

Der Gemeinderat der Stadtgemeinde Pibor/Bleiburg hat vor kurzem anlässlich der Behandlung und Verabschiedung der neuen Gemeindeordnung beschlossen, neben der deutschen auch die slowenische Sprache als Verhandlungssprache bei Gemeinderatsitzungen einzuführen.

Der Fürstbischof von Gurk hat am Ostermontag die Kärntner slowenischen Gläubigen zu einer Pilgerfahrt in die Klagenfurter Domkirche eingeladen. Im Geiste des Vatikanischen Konzils las der katholische Oberhirte, Fürstbischof Dr. Josef Köstner, für die Pilger eine Messe und hielt seine Predigt in slowenischer Sprache.

Als sich im Jahre 1946 die zurückgekehrten, von den Nazis zwangsangesiedelten und eingekerkerten Kärntner Slowenen zu einer ähnlichen Pilgerfahrt in der selben Domkirche versammelten, verbot das Gurker Ordinariat allen Geistlichen, eine Messe für die slowenischen Opfer des Faschismus in der Domkirche zu lesen.

Am 16. April hielt die Organisation „Slovenska mladina“ in Klagenfurt ihre Jahreshauptversammlung ab. Die Organisation „Slovenska mladina“ ist eine selbstständige demokratische Jugendorganisation in Kärnten. Sie hat sich die Aufgabe gestellt, bei der Erziehung der slowenischen Jugend zu unterstützen, aufgeschlossenen und bewußten Mitgliedern der slowenischen Volksgruppe in Kärnten mitzuwirken, ihre Interessen zu vertreten und sie auf kulturellem und sportlichem Gebiet zu fördern. Sie tritt ein für die nationale Gleichberechtigung der Kärntner Slowenen, für die Menschen- und Bürgerrechte des Einzelnen sowie für die Gleichberechtigung und das friedliche Zusammenleben der Bevölkerung Kärntens und Österreichs.

Das Frühjahr hat auch einen regen Kulturaustausch zwischen Kärnten und Slowenien gebracht. Im Monat April fanden in diesem Rahmen folgende Veranstaltungen statt:

- Am 2. April sangen der Kammerchor aus Klagenfurt und der Volkschor aus St. Veit an der Glan unter Norbert Arner in der Philharmonie in Ljubljana. Am selben Tag veranstaltete der Chor des slowenischen Kulturvereins „Edinost“ aus Pibor/Bleiburg eine Ausstellung von Bildern und Zeichnungen des jungen Künstlers Franc Bolijan aus Ravne in Slowenien. An der Eröffnung nahmen Delegierte beider Gemeindevertretungen teil.
- Am 23. April gastierte das Klagenfurter Stadttheater in Ljubljana und brachte dort die Oper „Die lustigen Weiber von Windsor“ zur Aufführung. Am selben Abend führte der Kulturverein „Lojze Kotar“ aus Kostanjevica ob Krki im Kulturheim der Gemeinde Bektan/Finkenstein das beliebte slowenische Volksstück „Miklova Zala“ in der Bearbeitung von Fran Zizek auf. Die Vorstellung wiederholte das genannte Ensemble noch am 21. April.
- Am 24. April kam der Sängerkhor des Kulturvereins „Lojze Kokot“ aus Rače pri Mariboru nach Borovlje/Ferlach, um mit einem gelungenen Konzert den Kulturaustausch mit dem Arbeitergesangsverein „Stahliklang“ zu beginnen. Im Rahmen dieses Austausches wird der Chor des Ferlacher „Stahliklans“ im Herbst ein Konzert in Rače geben.

Besonders rege ist schon seit 5 Jahren der Kulturaustausch zwischen den Kärntner slowenischen Kulturvereinen „Zarja“ in Zeleznica Kapla/Eisenkappel und „Danica“ in St. Vid v Podjunj. Seit im Januar einerseits und dem Kulturverein Jezersko der Gemeinde Kranj andererseits. Im Rahmen dieses Austausches brachte am 16. und 17. April die Spielgruppe aus Jezersko in Lepena/Leppen und St. Primož/St. Primus das Volksstück „Ploha“ zur Aufführung. Am 24. April begaben sich dann der vereinte Chor beider Kärntner Vereine und die Gemeindevertretung von Zeleznica Kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach nach Jezersko zu einem Gegenbesuch, um zusammen mit der Gemeindevertretung von Kranj den Jahrestag der Zusammenarbeit auf kulturellem, sportlichem und wirtschaftlichem Gebiet zu feiern. Der vereinte Chor beider Vereine gab dann am 30. April ein Gastkonzert in Crna na Koroškem (Slowenien).

V Celovcu in na Žamanjih:

Doživljali smo prelepo Gorenjsko

Spodbujeno od svojčasnega vselega večera v St. Janžu je Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu povabilo Turistično društvo Begunje na Gorenjskem, da bi njeni predstavniki prišli v Celovec s predavanjem „Gorenjska v sliki in glasbi“. Do predavanja je prišlo minuli petek v Celovcu, v soboto pa na Žamanjih, katerim je „Bisernica“ predavanje posredovala.

Marsikdo je mislil, da sosedno Gorenjsko in njene lepote že pozna, toda ko je bilo predavanje pri kraju, je bil poučen drugega. Spoznal je, da je Gorenjska, kakor jo pozna, v resnici lepa, da pa je še mnogo lepša, če jo more doživljati tako, kakor jo je doživljal pri tem predavanju. Motivi, ki so jih v ču-

V NEDELJO TEDEEN OB ZABLATNIŠKEM JEZERU V PODJUNI:

Bratsko srečanje Slovencev iz Italije in Avstrije

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Slovenska prosvetna zveza v Trstu sta za nedeljo 15. maja 1966 pripravili na Breznikovem camping-prostoru ob Zablatniškem jezeru prireditev, ki je koroški Slovenci v svoji zgodovini še nimamo: bratsko srečanje Slovencev iz Italije in Avstrije. V idili Zablatniškega jezera in njegove valovite okolice s mogočnim sivim Obirjem v ozadju bodo nastopili pevski zbori prosvetnih društev s Koroške in Primorske. Okoli 450 pevk in pevcev bo s svojim nastopom potrdilo bratsko povezanost koroških in primorskih Slovencev in s svojimi pesmimi manifestiralo kulturno enotnost vseh Slovencev.

Spored sodelujočih pevskih zborov obsega naslednje pesmi:

• ZDRUŽENI TRŽAŠKI IN KOROŠKI MEŠANI ZBORI:

R. Gobec: Koroška — vodi Vladimir Prušnik

U. Vrabec: Kej me boš taku zamjeru — vodi Svefo Grgič

• TRŽAŠKI MOŠKI ZBORI:

R. Simoniti: Le vkup uboga gmajna — vodi Mirko Guštin

E. Adamič: Zdravica — vodi Silvan Križmančič

• KOROŠKI MEŠANI ZBORI:

P. Kernjak: Oj ti norčava hvava — vodi Vladimir Prušnik

E. Adamič: V gozdu — vodi Vladimir Prušnik

O B V E S T I L O

Zveza slovenskih izseljencev bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 15. maja 1966 s pričetkom ob pol drugi uri popoldne v hotelu Breznik (Turnersee) v Spodnjih Vinarah, v neposredni bližini Klopinskega in Zablatniškega jezera.

Vsi člani z družinami so prisrčno vabljeni.

Zveza slovenskih izseljencev

O B V E S T I L O

V soboto 7. in v nedeljo 8. maja bo v Trzinu

10. TRADICIONALNI ZBOR PARTIZANSKIH KURIRJEV

z naslednjim sporedom:

• v soboto ob 11. uri sprejem kurirjev iz Štajerske, Dolenjske, Notranjske in Gorenjske ter sosedne Koroške v Trzinu.

• V soboto ob 14. uri zbor pod Storičim.

• V nedeljo ob 8. uri polaganje vencev ob spomeniku taborišča Mauthausen pod Ljubljano.

dovitih barvnih diapozitivih zbrali predstavniki Turističnega društva Begunje in jih povezali z lepo Avsenikovo glasbo, s srca in ljubezni polnimi verzi spremne besede in bogato gorenjsko folkloro, so prikazali čare Gorenjske, ki jih še nismo poznali.

Lep je bil večer z Gorenjsko v sliki ter njenimi lepimi pesmimi in vižami. Bil je odsev njenega naravnega bogastva ter življenja njenega ponosnega, vedrega in korajžnega ljudstva. Ko se še enkrat v duhu pred nami vrstijo podobe, motivi in skrivnosti okolice Begunj pod Stolom, Bleda, Bohinjskega kotla in njegovega pogorja, Pokljuke, Triglava in ostalih velikanov Julijcev, samo še lahko rečemo: škoda, kdor je to zamudil.

• KOROŠKI MOŠKI ZBORI:

F. Marolt: Juhe, vigred približa se — vodi Follej Hartman

A. Foerster: Planinska — vodi Follej Hartman

• TRŽAŠKI MEŠANI ZBORI:

U. Vrabec: Bilečanka — vodi Erminij Ambrožet

U. Vrabec: Slovenska pesem — vodi Uvald Vrabec

• ZDRUŽENI TRŽAŠKI IN KOROŠKI MOŠKI ZBORI:

O. Dev: Čej so fiste stezice — vodi Valentin Hartman

P. Kernjak: Juhe, pojdam v Škufiče — vodi Pavle Kernjak

D. Bučar: Tam, kjer pisana so polja — vodi Ignacij Ota

U. Vrabec: Zdravica — vodi Uvald Vrabec

Slovinci od Zile, z Roža in Gurter prostrane Podjune!

Bratsko srečanje s Slovenci iz Italije ob Zablatniškem jezeru je praznik nas vseh. Vsaka vas in vsaka družina naj odpošlje svoje odposlance!

Mladina!

Cilj tvojih nedeljskih izletov je tokrat Breznikov camping-prostor ob Zablatniškem jezeru! Tukaj, kjer bomo zbrani Slovenci iz Italije in Avstrije, je tudi tvoje mesto!

Slovenski izseljenci in drugi trpini pod nacizmom!

Pridite zanesljivo na srečanje, ki bo sledilo občnemu zboru Zveze slovenskih izseljencev. Pridite s svojimi družinami in prisluhnite slovenski pesmi, ki ste jo gojili in negovali v izgnanstvu — tokrat iz grl 450 pevk in pevcev!

Kdor ima avtomobil, naj ga ta dan napolni in pride k Zablatniškemu jezeru, kjer bomo zbrani Slovenci od Jadrana do Svinje planine ter krajev Drabosnjaka in Matije Majarja-Zilskega, od Slovenske Benečije do sive Pece in Komeljskih gozdov!

OB MESECU RDEČEGA KRIŽA:

Pomagajmo pomagati!

Poziv deželnega glavarja

Vsako leto v mesecu maju stopi Rdeči križ skoraj po vsem svetu pred javnost in prosi prebivalstvo za pomoč pri izpolnjevanju svojih lokalnih, narodnih in mednarodnih nalog.

V tem času bodo tudi na Koroškem sodelavci in funkcionarji Rdečega križa ter šolarji Mladinskega Rdečega križa po hišah in na cesti prosili za prispevke. Prosim, ne zavračajte jih, kajti v letu 1965 so opravili 162.000 prostovoljnih delovnih ur za Rdeči križ. Pomislite tudi, da Rdeči križ že nad 100 let predstavlja zaščito in pomoč tako v vojni kot v miru. Komaj pol leta je od tega, ko je Rdeči križ v dnevi katastrofalnih poplav na Koroškem s 4000 prostovoljnimi delovnimi urami nudil pomoč težko preizkušeni prebivalstvu.

S svojim prispevkom pomagajte Rdečemu križu da bo lažje kos svojim nalogam. Z zbirkami zadnjih 10 let je zgradil 5 domov Rdečega križa.

IZ BILČOVSA: Uspela proslava materinskega dneva

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« in z njim bilčovski otroci in prebivalstvo so minulo nedeljo počastili svenje mamice. Dvakrat so s tem namenom napolnili Miklavžev dvorano in dvakrat so 22-članska otroška skupina ter moški in mešani pevski zbor nastopili z lepim sporedom, ki so ga pripravili v čast našim mamicam.

Proslavo je z nagovorom začela desetletna Katica Ogris. Navzoče mamice in občane je pozdravila najprej v svoji materinski, nakar je svoj pozdrav izrekla tudi v nemškem jeziku. Za njenim nagovorom se je pred nami pričel odvijati izbran spored deklaracij ter ubranega petja društvenih pevskih zborov pod vodstvom Valentina Kapusa. Med deklaracijami so otroci uvrstili tudi nemško »Muttersprache, Mutterlaut«. Svoj višek pa je proslava dosegla z otroško igrano »Sirota Jerica«. 15 otrok jo je odigralo s tako vnemo in tako doživeto, da je dvorana takorekoč onemela in so gledalci takorekoč obsedeli še dolgo časa, ko je prizorišče že zagrnila zavesa. Otroška skupina SPD »Bilka« je s to igrano prekosila vse svoje dosedanje nastope, čeprav jih je bilo že dokajšnje število, uspešnih in lepih.

Udeleženci proslave so bili navdušeni in niso štedili z izrazi priznanja in pohvale. Le redkim posameznikom ni šla prav v račun in so jo hoteli oceniti za »politiko«. Njim bodi tudi še s tega mesta povedano: Kar dela in ustvarja naše društvo in njegova mladina, služi strpnosti, priateljstvu in sožitju v občini. To pa vključuje naravno pravico, da se vsak izživlja in kulturno ustvarja v svoji materinski. Kdor temu nasprotuje, škali mir in sožitje med nami.

KOLENDAR

Petek, 6. maj:	Janez
Sobota, 7. maj:	Stanislav
Nedelja, 8. maj:	Mihael
Ponedeljek, 9. maj:	Gregor
Torek, 10. maj:	Anton
Sreda, 11. maj:	Francišek
Četrtek, 12. maj:	Pankracij

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo 22. maja 1966 ob 14.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu

A K A D E M I J O

z nastopom vseh šolskih zborov, godbe in recitacijami. Vstopnice dobite v šolski pisarni.

Vsi prisrčno vabljeni

Ravnateljstvo

Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ v Hodišah

V a b i l o na

MATERINSKI DAN

v nedeljo 8. maja 1966 ob treh popoldne pri Rauschu v Hodišah.

Materinski dan bomo proslavili s PEVSKIM KONCERTOM

moških zborov iz Hodiš in Loge vasi in mešanega zbora iz Škofič.

Po koncertu ples! Igra godba Radia Trzič.

TO IN ONO OD ŠMOHORA DO LABOTA

ŠMOHOR. — Kakor vsa znamenja kažejo, bo gornja Ziljska dolina s pričetkom novega šolskega leta dobila svojo gimnazijo v Šmohoru. Tozadevno pogodbo so ziljske občine že sklenile s ministrstvom za pouk, pri čemer so se obvezale, da bodo gimnazijo v začetku same vzdrževale.

BELJAK. — Aprila je prišlo v mestu do 35 prometnih nezgod, pri katerih je bilo 28 oseb poškodovanih, 2 pa mrtvi. Žičnica na Osojščici je v soboto začela s svojim rednim poletnim prometom. Pod Vetrnovom je prišlo po daljšem času spet do prometne nezgode, ko se je srna zaletela v avtomobil maloškega mesarja Galoba, pri čemer je na vozilu nastala škoda v višini 6000 šilingov.

BILČOVSA. — Za občino Bilčovsa je bil izdelan osnutek občinskega regionalnega načrta, ki se sedaj nahaja pri občinskem uradu. Do 26. maja 1966 ga vsak občan lahko pregleda in vloži proti njemu ugovor, če misli, da ga osnutek v njegovih zemljiško-lastninskih pravicah prikrajša.

CELOVEC. — Ladjevrje Vrbskega jezera je bilo minulo soboto obogačeno za dve novi potniški ladji. Ladji, od katerih nosi ena ime »Klagenfurt«, druga pa ime prijateljskega mesta »Wiesbaden«, in ki imata vsaka prostora za 180 oseb, so celovška mestna podjetja v soboto v obliki ljudske slavnosti splovila s celovškega pristanišča. Ladji sta stali 5,5 milijona šilingov.

GALICIJA. — Na Blatu je prišlo v soboto do prometne nezgode, ki je stala šlovesko življenje. Zaradi prevleke brzine je prišel 25 letni Franc Triesnig iz Celovca z avtomobilom s ceste, trčil v cestni kamen in telegrafski drog, nakar je vozilo obležalo v Podkranskem potoku. Triesnig je pri tem utrpel težke poškodbe, njegov sopotnik Kurt Walcher iz Celovca pa je na posledicah poškodb v nedeljo umrl.

ŠKOCIJAN. — V Selinji vasi bi v četrtek minulega tedna kmalu prišlo do usodnega požara, ki sta ga povzročila dva štiriletna otroka, ko sta se z vžigalicami igrala na podstrežju nekake svinjaka. Podstrežje se je vnelo in le požarnim brambam iz Kamna in Tinj gre zasluga, da škoda ni bila večja od 10.000 šilingov.

VAŽENBERK. — Tudi za občino Važenberk je bil izdelan osnutek občinskega regionalnega načrta, ki se sedaj do 3. junija 1966 nahaja v občinski pisarni.

KSAVER MEŠKO:

Slovenska beseda

V tihi grob sem ti hvaležen, mati moja. Če mi ne bi bila dala drugega s seboj v življenje, dala si mi svojo govorico, sladko slovensko besedo. Vodnica mi je med čerami in prepadi na življenja potih, tolažnica mi v trpljenju, sladkost v bridkosti. Hvala ti zanj, o mati, v globoki grob ti hvala!

Z zagrizeno trdovratnostjo sem branil to svetinjo, besedo materino in ljubezen do nje, že slaboten deček. S prav kmečko trmo sem odbijal vse, kar bi moglo vsaj deloma zatemniti njen blesk.

Z desetimi leti sem prišel v mestno šolo. Res z namenom, da bi se priučil nemščine, ker brez te bi mi bila za vedno zaprta vrata v latinske šole. Ne pa z namenom in voljo da bi materino govorico pozabil in zatajil. Zato me je skledlo kakor zastrupljena puščica v srcu, ko sem videl in slišal, kako so slovensko besedo zaničevali, se z njo norčevali. Najhuje me je bolelo, ko me je hotel učitelj, ravnatelj mestne šole, rojen Slovenec, sicer dober in pošten mož, a svojemu rodu že odtujen, z nemškim duhom prepojen, prisiliti, naj pišem svoj priimek po nemško s »sch«. Silil me je z vsem ugledom in z vso močjo, ki ju ima učitelj nad učencem, prisilil me ni! V neki nalogi mi je prepisal Meško v Meschko, v naslednji sem zapisal spet Meško. Jezil se je, poučeval me: »Če bi dobil krstni list, tam bi bil tvoj priimek gotovo pisan s »sch.« — Pa sem si mislil: »Zapovej mi, da ga moram prinesiti. Pravico in moč imaš! Ne zapoveš? Tedaj o svoji trditvi prepričan nisi!«

V srcu sta se mi budila odpor in sovraštvo proti možu in njegovi ponemčevalni nasilnosti. Jasno sem čutil, da posega v moje pravice, v

moje srce. Pokazati mu tedaj svoje nejevolje in svojega sovraštva nisem očitno mogel in vedel. Pokazal pa sem mu jo in se maščeval, kakor sem po svoji otroški omejeni pameti pač vedel in znal, v naslednjih letih, ko sem bil že izpod njegove oblasti, že v gimnaziji: šel sem večkrat na ulici mimo njega, kakor da ga ne vidim — namenoma, za maščevanje ga nisem pozdravil!

Večkrat se vračam v mislih v tiste čase. In ko se zaradi tiste nepremišljene mladostne surovosti pošteno oštevam, si tudi pravim: »Najslabša vzgojiteljica je — krivica!«

Obenem sem pa še danes vesel, da se nisem dal ustraševati in se nisem uklonil in ne zatajil slovenske besede in dediščine materine niti v pisavi, v malo pomembnem šolskem zvezku.

Tisto leto kakor jaz je prišel v ptujsko mestno šolo neki moj ožji rojak, tri leta menda starejši od mene. V nemški šoli je bil v najvišjem petem razredu, jaz v četrtem. Bil je dolg, pretegnjen fant, nestalnega, hudobnega pogleda in strupene duše. Izredno nadarjen. A je kmalu nesrečno končal. V drugi latinski šoli zaradi tatvine in drugih nečednosti izključen, je odšel v tujino, kjer se je v življenja valovih potopil kakor kamen, ki v morje pade.

Toliko da se je za silo priučil nemščine, se je že delal hudega Nemca. Na skrivaj vsaj, ob primernih priložnostih; kar očitno pred vsemi znanci in vrstniki si vendar še ni upal, toliko ga je bilo vendar še sram.

Nekoč sva šla na sprehod od mestnega drevoreda ob Dravi dol. Prideva pod železniški most — kaj sva govorila, o čem se prerekala, vedi sam Bog, jaz ne vem več — kar izvleče iz žepa črno-rdeče-žolt trak, mi ga zavijti pred očmi ter pravi s prav satanskim nasmehom po nemško: »Ali ga vidiš!«

Pravijo, da kak morivec pobesni, kadar gleda kri svoje žrtve, in ne ve več, kaj dela. Nekaj podobnega se je zgodilo tedaj z menoj. Zašumelo mi je v glavi, kakor bi mi bila v trenutku kri v nji zavrela; pred očmi se mi je zabliščalo, zaplamenelo. Za trenutek sem onemel, ves oledenel. A le kako sekundo — pa sem se zakadil ves besen v spremljevalca, da bi ga sunil v Dravo. A se mi ni posrečilo. Bil je nekako pripravljen na moj napad in se mi je z vsemi močmi postavil v bran. Bil je dokaj večji in močnejši od mene. A jaz sem v svoji jezi zdijval, kar mi je dalo nenavadnih moči. Divje, brez besed, v smrtnem sovraštvu sva se prerivala in suvala na ozkem prostoru, za dobro vozno cesto širokem, med skrajno soho mostu in med globoko, nekako poželjivo grgrajočo reko. Ne vem, kateri je katerega vrgel, a nenadoma sva ležala oba in se divje valjala v cestnem prahu. Zdaj je bil spodaj on, zdaj jaz. A večkrat jaz.

»Ti, pa si se mene lotil — ti gnida mala!« je hropel nasprotnik ter me kakor s kleščami stiskal s svojimi velikimi kmečkimi šapami. »Pokažem ti! V Dravo s teboj, bindišar!«

»Ti satan bleđi! Fej te bodi!« sem sikal jaz,

ga praskal, grizel, mu pljuval v obraz. Zdelo se mi je, da ga ni na svetu bitja, tako vrednega vsega zaničevanja, opljuvanja in vsake najgrše psovke kakor ta odpadnik.

Naposled sem se mu srečno izpraskal in izgrizel. Zbežal sem gor proti drevoredu. A še beže sem se zdaj pa zdaj ozrl proti mostu, kjer si je nasprotnik otepal prah z obleke, ter mu zaklical: »Fej te bodi, ti satan bleđi!«

Če bi mu bil vedel povedati kaj sramotnejšega, s slastjo bi bil zalučal to vanj, tako vsega zaničevanja in sovraštva vreden se mi je zdel.

Veseli pa sem doživel s slovensko besedo pri tujcu!

V četrtem letu bogoslovja v Celovcu sem imel sošolca Tirolca — zdaj je že mrtev. Schweiger se je pisal; bil je blag fant, tedaj že duhovnik. Kupil si je slovensko slovnico in se z vnezo učil slovenščine. Ves navdušen je bil za našo govorico. Večkrat me je prosil: »Ti govoriš z menoj samo slovenski! Kadar bom dovolj znal, bom govoril tudi jaz samo slovenski. Tako mehek in sladek je vaš jezik!«

Sladka godba so bile take besede mojim ušesom in mojemu srcu, tem slajše, ker jih je izgovoril tujec, Nemec...

Blagoslovljena bodi, sveta dediščina materina, sladka slovenska beseda!

Moja mamica

Mamica je kakor zarja,
zjutraj se smešlja,
ko še v postelji se dete
s sanjami igra.

Mamica je kakor luna,
vse noči bedi,
da počiva njeno dete
mirno, brez skrbi.

Mamica je kakor sonce,
srček njen je zlat
kakor žarek, ki posije
od nebeških vrat.

In zato nikdar nikomur
mamice ne dam!
Eno le na svetu širnem
mamico imam.

Kaj je najboljšše?

[AFRIŠKA PRAVLICA]

Živel je nekoč bogat človek, ki je imel tri sinove. Tudi njihov stric je bil bogat in zelo so ga spoštovali. Imel je prelepo hčer, v katero so bili zaljubljeni vsi trije mladeniči, in so jo vsak zase snubili.

Tedaj jim je stric dejal — Otroci moji, mislim, če bi dal svojo hčer enemu od vas, bi se ostala dva zelo jezila name. Zato bom dal vsakemu od vas po sto cekinov. Moja hčer pa bo dobil za ženo tisti od vas treh, ki bo za cekine kupil najboljšo stvar.

Bratje so pristali, da bodo vzeli vsakpo sto cekinov in šli na pot. Vsak od njih je želel, da bi kupil najkoristnejšo in najlepšo stvar. Najstarejši je izmed mnogih stvari izbral preprogo, ki je veljala sto cekinov. Če si sedel na preprogo, te je v trenutku prenesla tja, kamor si želel.

Drugi brat je za sto cekinov kupil limono. Kdor je popil sok te limone, je lahko živel, dokler je sam hotel.

Tretji brat je za sto cekinov kupil ogledalo. To je bilo čarobno ogledalo in v njem si kadarkoli lahko zagledal človeka, katerega si želel videti.

In tako se je zgodilo, da so se vsi trije bratje srečali v istem mestu. Razveselili so se drug drugega, se objeli in vsak je pokazal, kar je kupil. Starejša brata sta rekla najmlajšemu:

— Dovolj nama, da v tvojem ogledalu pogledamo deklico.

Pogledali so in videli, da deklica umira, okoli nje pa sede ljudje in jokajo. Ko so bratje to videli so rekli tistemu, ki je imel preprogo:

— Dovolj nam, da odletimo na tvoji preprogi.

Seveda jim je dovolil in vsi trije so odleteli ter bili v trenutku pri bolni deklici. Rekli so srednjemu bratu, ki je imel limono:

— Oživi deklico!

Takoj je prerezal in iztisnil limono ter dal zdravilni napoj deklici in oživila je.

S kom se je deklica poročila? S fantom, ki ji je prinesel limono.

Lastnik ogledala jo je le videl, ogledalo pa mu je ostalo in ničesar ni izgubil. Prav tako tudi lastnik preproge. Prenesel jih je na svoji preprogi, kamor so hoteli, preproga pa mu je ostala.

Tisti, ki je dal deklici limonin sok, pa ji je vrnil življenje in limone, za katero je dal stoh cekinov, ni imel več. Poročil se je z lepo deklico.

Materina slika

V vasi sta živela oče in mati. Imela sta edinega sinčka Stojana. Ker je bil dober otrok in bistre glave, sta sklenila, da ga pošljeta v mestne šole.

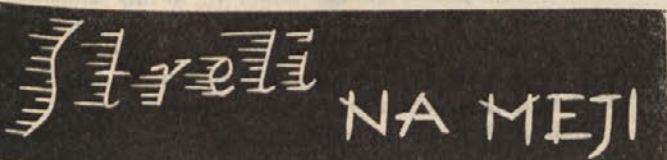
Pride dan, ko je Stojan moral zapustiti domačo vas in svoje drage starše. Mati jokajoč objame Stojana. Potem mu izroči svojo sliko, rekoč: »Vzemi, Stojanček, to mojo sliko. Dam ti jo za spomin!«

Stojan je obesil materino sliko nad zgornjo svojo posteljo. Vselej, ko ga je obhajala kaka skušnjava, je pogledal materino sliko in zdelo se mu je, kakor bi ga mati svarila...

Tako je Stojan rasel in ostal dober človek.

Janez Svojnec:

10

»Na skorajšno svidenje,« se je Maček dobrikal za odhajajočimi ter jim hitel odpirat vrata. »Lahko noč! Srečno hodite!« je še zaklical za njimi in zaprl. »Zdaj mi je kar laže. Do financarjev in orožnikov mora biti človek skoraj preveč ponižen. — Mirko, zakaj nisi zadržal matere? Pili nam ne bo zmanjkalo. — Se bomo igrali, kaj ne Jurij?«

»Nama Maček ni rekel, naj še prideva,« je menil Cma-ger, ko je za Anzo gazil po snegu.

»Hitler mu bo že pokazal, da si bo zapomnil,« je odgovoril Anza in se počasi zibal po poti. —

»Pozno je,« se je spomnil Vinko, ki je zaigral na biljardu precej denarja.

Maček se je vmešal: »Zunaj še vedno sneži. Tudi jutri ne bo za nobeno delo. Veste kaj? Kuhano vino bi se nam prileglo.«

»Mhm, ne bi bilo slabo,« je pokimal Jurij in se prijel za trebuh.

»Kdo ga bo skuhal?« je z zaspanim glasom pritegnil sodar Maks, ki se ga je vino vedno bolj prijemalo.

»Nekdo bo že. Kaj to tebe brigal!« je modroval Grašič in nastavljal kozarec na usta.

Maček jih je miril: »Le tiho. Pogledal bom v kuhinjo.«

Pustil je goste same. Slišali so, kako je zaklepal in preizkušal težna vrata, nato pa odšel v kuhinjo. Tu je bila te-

ma. Žene ni hotel poklicati, da ga ne bi nagnala spat. Spomnil se je na dekl, stopil v njeno sobo in poklical:

»Tona, vstani, boš nekaj skuhal za goste.«

Prej ko dekla ga je slišala najstarejša hčerka Štefka. Ogrnila haljo in vprašala: »Oče, kaj hočete?«

»Ljudje nočejo domov. Kuhano vino bi radi pili in pri-griznili.«

»Pozno je, jutri naj pridejo.«

»Plačali bodo, saj jim ne bom dal zastonj.«

»Zakaj se niso prej spomnili na to?«

Pojdi že in skuhaj vino! Še v mesnico pogledaj, če je kaj ostalo,« je skoraj ukazal in se vrnil v gostilno.

Vinko je hotel oditi domov. Bolj kot na igro je mislil nocoj na prekupčevanje z živino in na znanca v Avstriji, s katerimi se je večkrat pogovarjal o — Hitlerju, ki da bo zavladal vsemu svetu in uničil vse sovražnike. Zato je tudi ljudem na vasi govoril o tem in jih skušal pridobiti zase. Toda pošteni so mu odgovorili: »Ne moremo verjeti, da bo Hitler uničil gospodo. Če bi to bilo res, ti ne bi bil na njegovi strani.«

»Čas je, da gremo domov,« je rekel Mirku in odložil biljardno palico.

»Bodi pameten. Kam hočeš v tem vremenu? Počakaj, da bo svitalo,« ga je zadrževal Mirko.

»Pa jai! Zjutraj bomo šli domov,« je brundal pijano sodar Maks.

»Zjutraj, seveda,« je potrdil Grašič in začel peti: Prej pa ne gremo dam, da se bo delal dan...« Pritegnil je tudi Maks, da je šlo skozi ušesa.

»Dovolj smo igrali, jaz bom odšel.«

Maček je prijel Jurija pod roko in ga vlekel s stola.

»Vstani, Jurij, še midva bova pomagala, da tema dvema ne bo dolgčas. Potem bo Vinko že še ostal.«

Juriju se je neumno zdelo, da bi se sukal okoli biljar-

da. Pri kvartanju je lahko vsaj sedel na stolu. Vendar je ubogal, se leno dvignil in še sam dejal Vinku: »Ostani, ostani. Bomo štirje zaigrali.«

Maks je buljil v kozarec na mizi. Grašič je iztegnil noge in dremal in hrkal in kinkal z glavo.

»Naj bo! Začnimo! Bomo videli, kdo bo koga obrall!« je pristal Vinko.

Maček je skrivaj pomežiknil Keglovemu Mirku, se prijel z roko za gumb na suknji in pobobnal s sredincem po kazalcu. To je pomenilo, da si bosta delila dobiček ali pa plačala vsak polovico izgube. Mirko je razumel in mu prikimal, tako da Vinko in Jurij tega nista opazila.

Na mizi se je že kadilo iz lonca s kuhanim vinom, na krožnikih so ležali ostanki pečenke, zunaj pa je vstajalo zimsko jutro. V gostilniško sobo, zakajeno z dimom in prepojeno z vinskim duhom, se je polagoma usipala svetloba.

Juriju je šumelo v glavi. Z drhtečimi prsti je segal v denarnico, polagal na mizo denar in se kakor omotičen naslanjal na mizo. Nič bolje se ni godilo Vinku in njegovi rejeni listnici.

»Se ne mislite iti spat?« je vprašala skozi vrata Mač-kova žena. »Dan je za delo, zvečer spet lahko igrate.«

Mačku je bilo prav. »Saj res,« je rekel in odložil palico, »bilo je dovolj. Če hočete, bomo nadaljevali zvečer.« Vzdrnil je Maksa in Grašiča: »Hej, vidva, dovolj sta spala. Jutro je. Vstanita. Najedla in napila sta se, zdaj ostani-ta pri meni. Bosta pomagala lomiti led na ribniku.«

Maks v spanju Mačka ni hotel razumeti, a Grašič se je stresel, ko se je zavedal, da bo moral oditi iz tople sobe. (Karkoli je ponoči zastonj pojedel in popil, je moral Mačku odslužiti na njegovem gruntu, čeprav so igralci poravnali račune.)

Vinko in Jurij sta se na mrazu kmalu streznila. Delavci

Kdor enkrat laže nikdar več se mu ne verjame . . .

Črnijsva mama iz Zgornje vesce nam je že večkrat poslala kak dopis, kjer je pripovedovala iz svojih bogatih življenjskih izkušenj. Tudi tokrat so njene misli izluščene iz vsakdanje prakse, iz življenja ljudi, ki imajo kakor vsake izmed nas najrazličnejše človeške napake in slabosti. Ena glavnih napak, ki nam jo danes prikazuje, pa je — laž.

»Kdor enkrat laže, nikdar več se mu ne verjame . . .« To je star pregovor, ki ga sicer vsi poznamo, vendar se vse premalo zavedamo, kaj nas uči. Laž je podobna bolnemu telesu, polnemu gnojnih bul, ki na enem mestu zginejo, a se na drugem spet prikažejo — tako dolgo, da bolnik umre, če se ne bo pravilno zdravil. Tako je tudi z družino, v kateri je na dnevnem redu laž, ki ogroža medsebojno zaupanje; tako je v zakonu, kjer laž kot neutrujen črv razjeda srečo. V skupnosti, kjer eden drugemu ne more verjeti, ne bo tiste harmonije, ki bi zagotavljala složnost in razumevanje. Rečeš namreč ni le lažnik sam, ampak bodo zaradi njegovih laži trpeli tudi vsi drugi, ki morajo živeti skupaj z njim.

Laž je tisto zlo, ki razdira družino, hkrati pa vnaša neslogo tudi med sosedo. Koliko nepotrebnih sporov in prepirov je med ljudmi! In če iščemo za vzroke, moramo prečestokrat ugotoviti, da je zdrava zrasla iz semena, kateremu se pravi laž. Morda je bila v začetku majhna »nedolžna« neresnica, ob prenašanju od človeka do človeka pa se je razrasla v veliko nevarno laž, ki je pokopala prejšnje prijateljstvo in ga spremenila v sovražstvo. Torej kriv ni vedno samo lažnik, krivda pade v veliki meri tudi na tiste, ki laži širijo in jih zlobno spreminjajo iz »mušice« v »slona«.

Za slovo v družini in sožitje na vasi so nevarni tako eni kot drugi. Zato: izogibajmo se laži, izogibajmo pa se tudi njih širjenja! Ostanimu zvesti resnici, bodimo odkritosrčni, ker potem smo lahko prepričani, da se bomo dobro razumeli v družinskem krogu in bomo v miru živeli s sosedi. Resnica je podlaga zaupanja in le v medsebojnem zaupanju bomo gradili v majhnem in v velikem okolišju odnose, ki bodo delali naše življenje lepo in srečno.

Gost v hiši

Če ste koga povabili na kosilo, ne bodite formalisti, toda vendarle premislite, kam ga boste za mizo posadili. Zase izberite tak prostor, s katerega boste lahko vstali, ne da bi vznemirjali ostale goste. Ljudi, ki se ne poznajo, ne posajajte skupaj. Če pa že ne morete drugače, uredite vsaj tako, da se bosta že pred kosilom vsaj malo pogovorila.

Za slovesna kosila pogrnite mizo z belim prtom. In če ne veste, s čim bi postregli, sprejmite tale ekonomičen predlog: juha, priloga (zelenjava), pečeno meso ali riba, pecivo in sadje. Nihče med vašimi gosti ne bo mogel reči, da je slabo kosil.

na ribniku so ju takoj spoznali in uganili, kje sta prebila noč. Eden izmed njih je pljunil po ledu, ki so ga lomili za Mačkovo hladilnico mesa, in opozoril sosede: Naca, glej jih, hudičel! Mi srimo ponoči, da bi se odpočili, tale dva pa zapravljata delavčev zaslužek. Enkrat se bo tudi to končalo in takrat jima vsi svetniki ne bodo mogli pomagati.» —

15

Po Jacovem neuspehu pod Katinim oknom so tihotapci komaj odnesli pete. Joco je iz maščevanja zabičil graničarjem, naj ostro zastražijo mejo. Psa niso več puščali v karavli; zavohal je tihotapce in jih izdal z lajanjem.

»Bežal sem, ko da bi me preganjal veter,« je pripovedoval Cmagar. »Živina je bežljala, da me je kar zanašalo po bregu. Nekje je pokalo in mimo ušes so mi žvižgale kroglice. K sreči graničarji niso zadeli nobenega. Takega strahu niti na fronti nisem doživel. Prevrtel sem se čez hlod in zletel čez kup gnoja in ne vem, s čim sem se oprasnil, da sem na pol polomljen ušel nevarnosti. Strah me je tako prevzel, da me ne bi bolelo, četudi bi si polomil vse kosti.«

Vinko ni utegnil izvleči revolverja. Šele v Avstriji si je opomogel od strahu. Zato je razmišljal, kako bi preslepil graničarje. Misli so se mu križale z mnogimi načrti. Nato se je spomnil na Anzo. Nekaj bo že vedel, si je dejal in zavil proti hlevu.

Anza je pod konjsko plahto enakomerno vlekel dreto in pihal skozi odprta usta. Vinko je ugasnil žepno baterijo in ga nekajkrat stresel: »Ali že spiš?»

Hlapec je zabundal zaspano: »Kaj pa je?»

»Jaz sem,« je odgovoril in mu posvetil v obraz. »Vstani, nekaj bi rad govoril s teboj.«

Vrt v začetku maja

Največ dela na vrtovih je ob koncu aprila in v maju, ko se zemlja dovolj ogreje. Tako smo na primer že aprila morali vzeti iz zaprtih gred solato, kolerabo in kapusnice. Seveda to lahko storimo tudi v tem času.

Močne sadike solate posadimo na grede, katere smo že jeseni zagnojili s hlevskim gnojem. Razdalja med posameznimi sodikami naj bo 18 do 20 cm. Za solato je najboljše močno humusna zemlja. Če sadimo solato pregloboko, tako da pridejo klični listi v zemljo, ta zaostane v rasti in le težko dela glave. Sedaj je tudi zadnji čas, da okoplamo zimsko solato in špinato ter ju hkrati pognojimo s čilskim solitrom, da si sadike hitro opomorejo.

Veliko pozornosti moramo posvetiti toplim gredam in sadikam v njih, saj te rabijo precej nege. Tako jih moramo pikirati, zalivati, senčiti, posebno pa še redno zračiti, da vzgojimo trdne in za presajanje povsem sposobne sadike. Zračenje je posebno važno ob sončnih dnevih, ko moramo redno pravilno in pravočasno zračiti, ker bomo sicer vzgojili manjvredne in pretegnjene sadike. Zvečer moramo okna zapreti, včasih tudi zastreti s slamovkami, da se greda v mrzli noči ne shladi preveč. Kadar pa zračimo, moramo misliti tudi na rastline, katere so za močno zračenje občutljive. To so zlasti kumare.

Če nismo to storili že v aprilu, lahko sedaj ponovno sejemo mesečno redkvico. Bolj ko je toplo, bolj senčne gredice izbiramo, ker postane redkvica drugače kaj kmalu puhla. Sejemo tudi rdečo peso in blitvo, iz katere pripravimo okusno jed, ko prave špinate ni več. Blitva se močno razraste, zato moramo sadike saditi precej narazen. Prav tako pa je čas, da sadimo na stalno mesto sadike zgodnjega zelja, ohrovt, cvetače, sadike pora, zelene in artičoke.

Če že v aprilu nismo posadili rabarbare, je zdaj za to prav zadnji čas. Stare rabarbarine korenine razsekamo in razrežemo v manjše kose, vsak od njih mora imeti vsaj en brst.

Marca in aprila sajene čebulice česna, čebule, posejani korenček in peteršilj so že precej zrastle, vrste so dobro vidne, zato je potrebno, da jih okopljemo. Prav tako je potrebno okopati tudi špinato.

Okopavanje zelenjave je zelo važno. Ne okopavamo samo zato, da zatiramo plevel, ampak zato, da rahljamo skorjo, ki se naredi zaradi zalivanja in dežja. Skorja ne dovoljuje pristop zraka h koreninam ter zato te ne morejo dihati. Gnojila se ne morejo razkrajati, zemeljske bakterije ne morejo delovati in se razmnoževati. Pod skorjo se kopičijo strupeni plini, ki škodujejo rastlinam. Tudi zalivanje na razkrojeni zemlji je kaj malo prida. Zato je potrebno skorjo na gredah čimprej zdrobiti. Čim večkrat to naredimo, tem večji bo uspeh. Tega ne delajmo, kadar je zemlja na površini mokra, ker se zablati in tako poslabša.

Anza si je z roko zasenčil oči, zdehnal in se leno pretegnil.

»Že ves večer mi roji po glavi, kako bi preliščili graničarje,« je šepetal Vinko, kakor da se pogovarja s samim seboj. »Nič pametnega še nisem uganil. Zapadlo bo preveč snega, da bi še mogli čez mejo. Nakupil bom živino — sem že naročil mešetarjem, naj obležejo vse hiše — nato bomo počakali tako dolgo, dokler ne bo boljše pot. Bili moramo previdni pred graničarji, ker nas ima Joco v želodcu. Noče nam več pomagati. Graničarji stražijo mejo, da je težko priti mimo njih. Na vsak način nas hočejo ujeti, nam vzeti živino — prste naj si obližnejo — in nas prelepsi in mogoče celo zapreti . . . Ti si včasih vedel kakšno pametno . . .«

Ko se Anza ni oglasil, je posvetil razpjo in opazil, da je med njegovim pripovedovanjem zaspal.

»O, ti klada zaspana,« se je razjezil in ga stresel. Nejevoljno mu je še enkrat vse razložil.

»Previdni bomo morali biti,« je zaključil Anza in si potegnil plahto do vratu.

»Seveda, saj tudi jaz to vem. Mogoče bi mi ti kaj svetoval?« je hlastno vprašal Vinko.

»Naj malo premislim.« Mežikal je z očmi v prižgano baterijo na ležišču. »Tisti pes tam blizu meje je najbolj nevaren.«

»Z lajanjem nas izdaja graničarjem v karavli.«

»Reci kmetu, naj zapre psa v hlev, da ne bo renčal na nas.«

»Da bi?«

»Zakaj ne? Kmet te bo ubogal, če mu boš kaj dal. Denarja se ne bo branil.«

Vinko se je presedel na trdem ležišču. »Seveda! Ti si fant od fare. Kmetu bom dal nekaj kovačev za uslugo.«

»Še na druge stvari sem pomislil.«

Za okopavanje in pletev imamo motike različnih modelov. Z uporabo teh rahljačev in vlačljivih motik rahljamo zemljo do primarne globokosti, uničujemo plevel, delo pa nam gre hitro od rok. Da pa je mogoče delati z rahljači in okopalniki, morajo biti selve in nasadi rastlin v vrstah. Tako gojena zelenjava je deležna več sonca in dobro je prezračena, kar vse prinaša obilnejši in kvalitetnejši pridelek.

Drobni nasveti

■ Trudne noge namakajte v topli slani vodi in jih dobro natrite z limoninim sokom.

■ Novi podplati, zlasti pri težkih čevljih, postanejo trpežnejši, če jih pred uporabo večkrat namažemo z lanenim oljem.

■ Vrata ne bodo več škripala, če tečaje namažete s svinčnikom.

■ Steklenice od olja delajo velike preglavice pri čiščenju. Poskusite jih očistiti takole: v steklenico nalijte mlačno kisovo raztopino, ki ste ji primešale belega peska. Nato steklenico večkrat potresemo, izlijemo kisovo raztopino in vse skupaj še večkrat ponovimo. Potem steklenico izplaknemo najprej z vročo vodo, nato pa s hladno. Če pa je na dnu steklenice še ostalo kaj oljnega vsedka, natrgajte časopisni papir na prav drobne kosčke in ga stlačite v steklenico, vlijte vodo in spet dobro stresajte. Na koncu steklenico še izplaknemo z mrzlo vodo.

Poskusite!

KROMPIRJEV GOLAZ Z GOBAMI

5 dkg masla, 5 dkg čebule, 2 stroka česna, paprika, kumina, 1 dkg moke, 5 dkg suhih gob, paradižnikova mezga, 1/2 kg krompirja, 20 dkg testenin, zelen peteršilj. Na maslu prepražimo čebulo, česen, moko, krompir, namočene gobe, papriko, testenine in zalijemo z juho ali vodo ter kuhamo do mehkega, dodamo paradižnikovo mezgo in zelen peteršilj.

OHROVTOVA ENOLONČNICA

75 dkg ohrovt, 25 dkg riža, 20 dkg svinine ali klobase, 5 dkg čebule, 2 stroka česna, poper, paradižnikova mezga, 5 dkg masla, 2 dkg prekajane slanina, kosce juha ali voda.

Očiščen, opran in na rezance zrezan ohrovt popražimo na slanini, na kateri smo prej prepražili čebulo. Dodamo očiščen in opran riž, sol, poper, svinino in zalijemo s kosno juho ali vodo ter kuhamo do mehkega. Nato dodamo siri česen in paradižnikovo mezgo.

ČOKOLADNI PUDING

1 zavitek čokoladni puding, 1 rumenjaki, 4 žlice zmletih orehov, 4 žlice mrzlega mleka, 4 dl vrelega mleka, 4 žlice sladkorja.

Puding zmešamo z 1 rumenjaki, žlico zmletih orehov in s 4 žlicami mrzlega mleka. To zakuhamo v 4 dl vrelega mleka, katerega smo osladili s 4 žlicami sladkorja. Dobro mešamo nad ognjem, da se zgosti, nato vlijemo v model, sploknjen z mrzlo vodo. Postavimo ga na hladno, da se popolnoma ohladi, kar je prvi pogoj za vsak mrzel puding, če hočemo, da bo obdržal obliko, ko ga bomo izvili iz modela.

CVETAČA

60 g masla dobro premešamo, dodamo 3 rumenjake, 2 žlici naribanega sira, 2 žlici moke, 4 žlice kisle smetane in sneg treh jajc. Manjšo polovico testa damo v ognjarno posodo, položimo manjšo v slani vodi kuhano cvetačo in pokrijemo z ostalo maso. Pečemo v ne prevroči pečici pol ure in takoj serviramo.

SIROVI ŽEPKI

Napravimo testo iz 200 g masla, 200 g skute, 200 g moke in nekoliko soli. Počiva naj eno uro, potem ga razvaljamo za nožev hrbet na debelo in razrežemo na pravokotnike. Žepke napolnimo s marmelado ali kuhanim sadjem. Robove stisnemo skupaj, žepke premešamo z beljakom, potem na hitro spečemo, potresemo s sladkorjem in serviramo vroče. Če serviramo pred tem še zelenjavno juho, je to že popoln obed.

Perilo na vrvi

Perilo pričnemo zlagati že takrat, ko ga devamo opranega v kad in ga nesemo obešati: velike kose (ruhe, prte) denemo vedno na vrh, ker zavzamejo na vrvi največ prostora. Nikar ne pozabimo kad predtem prekriti s čisto brisačo, da ne bi perilo morda umazala.

Zelo pomembna je vrva za obešanje. Po slehernem sušenju jo moramo dobro osušiti in šele potem zviti in pospraviti v omaro do drugega pranja. Če obešamo perilo na žico, naj bo le-ta pocinkana, da nam ne bi pustila nelepih rjavih madežev na perilu. Tudi takšno vrvo moramo pred obešanjem dobro obrisati z vlažno krpo. Seveda pa so najboljše plastične vrvi.

Če uporabljamo za obešanje lesene kljukice, jih moramo prekuhati v vodi, bolje pa bo, če bomo segale po plastičnih. Pred obešanjem je treba kose perila lepo poravnati po dolgem in počez in ga šele tedaj obesiti.

Morda še ne veste, da perila ni dobro puščati predolgo obešenega na soncu in vetru, ker lažje razpoka. Tudi dež mu škoduje, zlasti poškrobljenemu, ker prav kmalu spere škrob s perila in ves naš trud je bil zaman.

1. Velike kose perila obešamo tako, da vi-

sijo čez vrvo na eni strani v dolžini 20 cm, potem pa jih pritrdimo z več kljukicami.

2. Manjše ravne kose obešamo na ozki strani, robce pa po več skupaj, če na vrvi ni dovolj prostora.

3. Moških srajc in spalnih ženskih srajc ne smemo obešati za ramena, temveč le za spodnje robove.

4. Moške spodnje hlače in ženske hlače obešamo samo za pas.

5. Predpasnike obešamo prav tako za pas, naramnice pa predenemo čez vrvo, seveda poravnane, da jih bomo lažje likali.

6. Moških majic ne smemo obešati po vsej dolžini, da se ne raztegnejo, temveč le čez polovico.

7. Majice, ki jih nosijo moški pod srajco, obešamo pri rokavih na ramenu.

8. Pralne rokavice obešamo čez čisto krpo na senčni strani vrvi.

9. Nogavice in barvasto perilo prav tako obešamo v senci čez čisto krpo. Nogavice pripenemo na zgornjem delu stopala.

10. Obleke in bluze obešamo na obešalnik, toda tega je treba privezati na vrvo.

»Povej no,« je silil Vinko.

»I, takole se mi zdi. Mi smo navadno bili skupaj, ti si šel malo pred nami. Če bi tebe graničarji ujeli, bi vsi za teboj padli v kašo. Malo drugače bi bilo treba napravili.«

Vinko je radoveden poslušal in posmrkoval.

»Eden bi šel naprej prazen, drugi za njim bi gnat teličko ali kravo ali vola, kakor bi pač ti hotel. Tudi za tem bi postavil vmes še enega ali dva, ki bi nas takoj obvestila o nevarnosti. Bolje je izgubiti malo, kakor vse.« Utihi in je gledal v strop na odsev luči.

Vinko se je razgrel, dvignil obrvi, prikimal in spregovoril z drhtečim glasom: »To si bom zapomnil.«

»Kaj pa, če bi nas financarji dobili?«

»Teh se ni preveč bati. Podnevi prežijo na človeka, ponoči ne upajo nikamor. Strahopetni so in se bojijo, da bi kje dobili po grbi,« se je Vinko zasmejal in poravnal slamo pod seboj. Tedaj je močno potrkalo. Oba sta se zdrznila in Vinko je takoj ugasnil luč.

»Tiho bodiva,« je zašepetal. »Dobro, da sem zapahnil vrata.«

Trkanje na vrata ni ponehalo. Kmalu sta slišala moški glas: »Anza, odpri! Tako sneži, da ne morem nikamor.«

Vinko ni spoznal glasu. Pritajeno je dihal in se nagnil k hlapcu.

Moški je nadaljeval: »Anza, odpri! Saj me vendar poznaš. Jaz sem, Ojsterman!«

Anza je stisnil plahto, iskal Vinkovo roko in šepetal: »Vedno lažijo okoli oglov in prisluškujejo. Ne bova mu odprla. Spoznal sem ga. To je financar Mojzer!«

»V gostilni bi rajši ostal,« je ušlo Vinku. —

Tihotapci so zavili po bližnjici. Razdelili so se, kakor je naročil Vinko.

(Dalje prihodnjik)

za oddih in razvedrilo

AHMET HROMADŽIĆ:

MATI

Niti občutila ni, kdaj je prestopila mejo in krenila na pot, ki vodi v starost, slabost, ko postane človek samemu sebi v nadlego in drugim odveč. Mogoče se je pričelo takrat, ko je omožila prvo hčer, ali pa takrat, ko je vzela v naročje prvega vnuka, morda tudi pozneje, vseeno, počutila se je dobro, povsem dobro, dokler ni ostala sama.

Če bi njen najmlajši sin, ta njen otrok, ki ga je — kot se ji je zdelo — najbolj ljubila, ostal z njo ali če bi odnesel iz vojne živo glavo, morda ne bi občutila vsega tako kakor zdaj in morda se ne bi v njej zbudila misel o nadležnosti. Če ga ne bi bili tiste zloglasne noči odpeljali za vedno. Niso niti pustili, da bi mu v slovo rekla še vsaj besedo, odrinili so jo, vrgli ob vogal, ona pa je jokala, samo jokala.

— Mama, vrnil se bom, — je slišala zadnjič njegov zamolkli in jokajoči glas, ko so ga izrinili do vrat.

Obhodila je zapore, stokajoč in preklinjajoč, da bi jo pustili k nje-mu samo za trenutek, samo da bi ga videla. Niso je pustili. Rekli so ji, da so ga poslali v taborišče. Ona pa je čakala, dokler je trajala vojna. In ko je bil konec, je se de pričakovala sina pri oknu, opazovaje ulico, vedno tiho in enako. Tu je odšel in tu se bo vrnil. Rekel je, da se bo vrnil. Verjela je nje-

ni nad možmi, nad življenjem, pripravljeni, da se ločita, da napravi ta neumnost. In ona ju mora poslušati, mora ju pomirjati in jima svetovati, kot majhnima otrokoma, kakor nekoč, ko sta to res bili v njenem naročju. Zdaj je odkrivala njun novi in neznani značaj in zdelo se ji je, da nista ter da nikoli nista bili njeni hčerki, temveč neki drugi, neznani materi. Tako samo včasih. Včasih pa se ji je spet zdelo, da jima je še vedno potrebna, da je še vedno stebel družine ne glede na to, da otroci niso bili več vezani nanjo in odvisni od nje.

Od otrok ni ničesar zahtevala. Kaj bi naj zahtevala in kaj bi ji otroci lahko dali? Dosti niti ni potrebovala. Če je imela samo malo, ji je bilo dovolj. Čakala je na svoj konec mirno kot na jutrišnji dan. In počasi se je pripravljala. Preprosto, kakor da se pripravlja na daljši obisk h gostom, kamor je treba dolgo potovati.

Enkrat letno je po običaju ki ga ni hotela opustiti, poklicala otroke skupaj. Pričakovanje novega leta na stari domačiji z otroki je imela za svoj praznik in v njegovem čakanju je redno odhajala v posavsko mesto k sorodnikom, da bi kupila in prinesla vse potrebno. Prinašala je in se pripravljala na sprejem slovesno, tako kot je znala le ona. Pozabila ni ničesar in pred praznikom — že jutraj — je bilo na mizi vse pripravljeno za goste. Eno mesto pa je bilo vedno rezervirano zanj, za sina taboriščnika, ki zanj še vedno ni bil ne mrtev ne izgubljen.

V prvih letih sta vedno prihajali hčerki z možema in sin z ženo ter

so bili zadovoljni, da so skupaj, razveselili so mater in sami so bili srečni. Potem so pričeli izostajati. Eden, dva, zgodilo se je pa tudi, da vsi trije.

Tako so propadle njene priprave.

Polnoč je pričakovala sama, sama se je pogovarjala s seboj in z otroki, ki jih ni bilo, a jih je vendar videla, kako sedijo in slišala, kako govorijo. Ni jih zmerjala, ni se jezila nanje. Kot vedno jih je tudi zdaj opravičevala pred seboj in pred tujimi ljudmi. Bili so še pač mladi in jih je privlačevala v svoj objem bučna januarska noč. Bi bilo prav, da bi jih ona, starka, zaslužnjevala? Njeni otroci so in kaj zato? Ziveli so z njo. Živijo in živeli bodo tudi brez nje. Ne bo se jim treba opravičevati, razume jih, pozna jih od prvega koraka in prve besede naprej. Nikoli jim ni povedala vsega, kar ve, in nikoli jim tega ne bo povedala. Kako je bila lačna, ko je ostala sama in nepre-skrbljena in je dajala samo njim. Kako jim je prikazovala prve tajnosti življenja in prve prestopke. V tej hiši, kjer jih je vzgojila, jih je lahko našla ob vsakem času v vsakem kotu. Kako se igrajo. Kako se prepirajo in razburjajo. Kako sanjarijo in se izživljajo v mladostnih sanjah prve ljubezni. In potem, kako jih zdravi z zdravili in zdravniki, največ pa s svojo večno skrbjo in z neprespanimi nočmi.

Toda vse mine.

Vse, kar obstaja, je na tehnični in nihče ne ve, kdaj se bo privzdignila in katera utež bo to povzročila.

FRANK F. BRAUN:

Na vse ni mogoče misliti

Nestorjeva cesta je bila zasedena; dva tovarnjaka s prikolicama sta parkirala ob strani. Parkiral sem na Schillerjevem trgu, tam je vedno kakšen prostor. Na zvoniku je odbilo šest. Prižgal sem parkirno luč in odšel kakih sto metrov dalje.

Vrtar me je zagledal in mi pokimal. Pozvonil sem v prvem nadstropju in nihče se ni javil. Zbal sem se že, da Otta ni doma. Potem je le odprl in me povabil noter. Imel sem občutek, da bi mi raje vrata zaloputnil pred nosom.

»Zelo se mi mudi,« je dejal. Čez pol ure moram biti na letališču. Potujem v München.

»Ah, tako,« sem rekel in se ozrl po sobi. »Kaj pa petsto mark, ki sem ti jih posodil?«

»Za to je še čas,« je menil Otta. Bil je zelo živčen; v kovček je vrgel pižamo; poleg kovčka sem opazil ročno torbico. Seveda, črnih torbic iz krokodiljega usnja je ogromno. To torbico pa sem poznal, o tem ni dvoma. Svoji ženi sem jo podaril za rojstni dan.

Otta je očitno sledil mojemu pogledu. Pograbil je pisano svilen blazino in jo neopazno vrgel na torbico. Napravil sem se, kot da ne bi ničesar opazil. Oddahnil si je in rekel: »Torej, oditi moram.«

»Avto imam na Schillerjevem trgu. Pridi s kovčkom,« sem predlagal. »Zapeljal te bom na letališče.« Obotavljal se je. Šel je k vratom »Čakam te v avtu.«

»Oh,« je brž pristavil, »to je čudovito.«

Sedel sem za volanom. Čez deset minut je prišel. Bil je dobre volje. Svoj rumeni kovček je vrgel na zadnji sedež in sedel k meni. »Pritisni na plin,« je rekel. »Moje mesto je sicer rezervirano, a ne bodo me čakali.«

Odpeljal sem. Boleli so me zobje, ker sem jih tako stiskal.

Na obrežju se je zdrznil. »Kaj leži tukaj?« je hotel vedeti.

»Oh, nič. Samo železna palica.« Pobral sem jo. Njegovih vodenih, bledih, ovčjih oči nisem mogel več prenašati. Ko sem udaril, je bilo slišati, kot da bi kdo prelomil vejo. Nobene krvi. Le sklonil se je naprej in ni več vstal.

Peljal sem dalje. Ne na letališče, kaj bi tam z njim.

V Grünewaldu še danes stoji mnogo starih vil, požganih razvalin. Teren je predrag, pravijo. Parkiral sem v tihi ulici. Hiša je bila več, ali bolje, še manj kot razvalina. Nekaj temeljev in klet. Vrt poraščen s travo in posut s peskom. Čez ograjo sem z Ottom prišel brez muk; ni

bil težak. Do hiše so vodile kamnite ploščice; niti stopinj ne bo videti.

Odložil sem ga poleg porušenega ognjišča. Stara, raztrgana plahta, nekdanje jadro, je bila pri roki. Pokril sem ga. Še vedno je imel tiste vodene krotke oči.

Po ovinkih sem se odpeljal domov. Postal je že temno. Malo sem hotel o vsem premisliti. Pa saj ni bilo kaj premišljovati. Slučajno sem zagledal njegov kovček. Vrgel sem ga z mostu v vodo. Tam bodo iskali tudi truplo, če bodo odkrili kovček.

Moja žena me je čakala z večerjo. »Zakasnili si se,« mi je prijazno rekla.

»Dobro večer,« sem odvrnil; potem še: »Da.« Ničesar drugega. Saj je šlo že proti osmi uri. V garaži sem bil avto temeljito pregledal glede na sledi. Nič.

Naslednje dopoldne, bil sem v uradu, je zazvonil telefon. Bila je policija, in sicer kriminalistična policija. Naj pridem v to in to ulico, ne morem zgrešiti — komisar Wiedt, soba 210.

Odpeljal sem se tja. Komisar je bil mož moje starosti. Na zgornji ušnici je imel kot katran temne brčice. Povedal je, da sem bil pač Ottov prijatelj in da me je vrtar videl, da sam ga še večeraj zvečer obiskal. Da je kasneje telefonirala letališka uprava, da je letalo pripravljeno za poler, Otta torej njegov kovček. Da je Otta izginil. Če imam morda kaj izjaviti. Pri tem si je nervozno pulil brado, na kateri ni bilo kaj puliti.

Pojasnili sem mu, da sem z Ottom govoril le kratek čas in da sem potem odšel, ker se je hotel odpeljati na letališče. Komisar je prikimal. To se je ujemalo z vrtarjevo izjavo. »Dejstvo je,« je rekel, »da ste bili v verjetno zadnji človek, s katerim je Otta Wildburg govoril. Prosim, pustite tu svoj potni list. Za zdaj mesta ne smete zapustiti.«

Brez besed sem segel v žep. S policijo se ne moremo pripraviti. Toda potnega lista v žepu ni bilo. Večerja sem imel oblečeno modro obleko. Tam sem ga moral pustiti. »Nimam ga pri sebi,« sem pojasnil.

»Upam, da ga niste izgubili.« Končno je pustil brado pri miru. »Pojdite ponj. Do dvanaestih imate čas.«

Ujezil sem se. »Me imate morda za morilca? Zakaj pa sploh mislite, da je Otta mrtev? Kovček lahko pade v vodo, ne da bi se pripetil zločin.«

»Saj nisem niti omenil umora,« je odvrnil.

Noben jezik nima dovolj globokih izrazov, dovolj pravičnih podob, dovolj živih prilastkov, da bi dopovedal, koliko občudovanja, hvaležnosti in nežnosti more vsebovati človeško srce nasproti njej, ki mu je dala življenje. Po vseh deželah in v vseh časih dobiš eno samo besedo, ki zna izraziti detinsko ljubezen, kratko besedico, nagonski klic, ki ga izrekajo — od z-

Misli o materi

belke do groba — vsa pokolenja in ki samo po sebi posnema večno poklonstvo človeštva tistemu človeškemu bitju, ki je najbližji božanstvu: Mati.

(Henri Nicolle)

ooo

Kjerkoli stoji srečno ognjišče, najdeš ob njem mater, ki pozablja samo sebe.

(Rene Bazin)

ooo

Mnoge besede se obrabijo, ena pa bo še živela, ko jo bo na zadnji dan človeštva izgovoril poslednji človek: Mati!

(Louis Mirault)

Včasih se ji je zdelo, da je to bilo že davno davno, včasih pa, da se je zgodilo včeraj in da še traja vedra mladost njenih otrok. Zdelo se ji je, da je vse drugo, kar ni v tem dragem okolju, le pušta prevara.

Nenadoma je legla in takoj je vedela, da ne bo več vstala. Ni se prestrašila in ni se skušala tolažiti.

— Pripravljena sem, — je rekla otrokom mirno, brez solz. — Čas je, da starka zapusti ta beli svet.

Bilo je to prav pred novim letom.

Ostalo je le še nekaj dni do njene praznika. Prvega, za katerega se ni pripravila in ga ni dočakala. Tiho je živela, tiho umrla in nikogar ni močila s svojo boleznijo.

Otroci so jo pokopali in po pogrebu sklenili:

— Pričakajmo novo leto skupaj. Izpolnili bomo mamino željo.

Sin in hčerki, vsak zase, so se spomnili storjene krivice in nepopravnega dolga. Končno je prišel račun, toda niso ga imeli več komu plačati. Ne bo jih več čakala in ne bodo se ji mogli opravičevati, zakaj so pozabili nanjo in zakaj niso izpolnjevali dolžnosti. Vsi so imeli mnogo želja in načrtov, kako bi ji pomagali, a od vsega tega je ostalo izpolnjenega malo, zelo malo. Kako? Zakaj? Spraševali so se in niso mogli najti upravičenih vzrokov. Življenje — se jim je zdelo. Toda takoj so se zavedli, da je to spet opravičevanje. Kako je uspelo njej, kako je našla vedno čas in moč zanje? Če so bili v stiski. Če je prišla bolezen, je prišla tudi ona z nepogošeno močjo in neizčrpno skrbjo, vedno pripravljena, da bdi nad usodo otrok. Tudi če bi bili okuženi, bi jih sprejela. Samo ona na vsem svetu.

Mati je bila.

Mario L. Vilhar:

Uvene le rože

Vrtnice rdeče
prinesla mi mati,
te rože dehteče
ne dajo mi spati.

V vazi stekleni
pri meni stoje,
v noči megleni,
sporočajo njene želje.

Da bi se pozdravil
iz srca mi želi,
se na noge postavil
in vrnil se k nji.

Sedaj ovenele
glavice slonijo,
so že potemnele,
nič več ne dišijo.

mu, sebi, svojim slutnjam in svojem upanju.

Pričakala ga ni in nikoli ga ni nehala pričakovati. Ko so že vsi govorili, da se ne bo vrnil, ni zgubila upanja. Ona, samo ona je še verovala v čudež, v nekaj nemogočega. Samo ona je bila mati.

Obiskovali sta jo dve omoženi hčeri in oženjen sin, prihajali so posamezno in skupaj — kakorkoli. Sprejemala jih je kot goste in uporabljal njehova njihove ponudbe, da bi se preselila k njim. Zakaj bi se selila in zapustila svoje imetje? Kaj potrebuje in komu je potrebna? Vse vidi dobro, naučila se je in zdaj ve, da življenje ni stikano samo iz lepih želja. Njen sin je že oče. Njeni hčerki sta mame in njuno lastno skrb so večje in težje od njenih. Nosijo jih s seboj in jih ne morejo odvreči niti tam v svojih hišah niti pri obisku na njenem domu. Na primer sin. Na hitro se oglasi in že hili za delom, ki mu niti sam ne more edoloziti mesta in oblike. Neprestano ga žene neka nevidna sila, se spreminja v polet, kadar je potrebno in kadar ni, krade mu pokoj, on pa ne more tega skriti ne pred tujino ne pred seboj in ne pred njo, materjo. Pa spet hčerki. Prihajata vse bolj ogorče-

Svetovna razstava v Montrealu

naj bi pritegnila 30 milijonov ljudi iz vseh delov sveta

Pred nedavnim smo na tem mestu poročali o pripravi za svetovno razstavo, ki bo leta 1970 v Osaki na Japonskem, tokrat pa navajamo nekaj podatkov o svetovni razstavi 1967, katero pripravljajo v kanadskem mestu Montreal. Prirejena bo v času od 28. aprila do 27. oktobra 1967 in pričakujejo, da bo tako po številu udeležencev držav kakor tudi po številu obiskovalcev presežla vse dosedanje prireditve. Že do začetka letošnjega februarja je svojo udeležbo prijavilo okoli 75 držav z vseh kontinentov (za primerjavo navajamo, da je na svetovni razstavi v Bruslju sodelovalo 45 držav), na pritek obiskovalcev pa bo gotovo vplivalo tudi dejstvo, da bo razstava prirejena ravno v času, ko bodo proslavljali 100-letnico kanadske federacije ter 325-letnico ustanovitve mesta Montreala.

Razstava v Montrealu bo zavzemala ogromno površino 400 hektarjev ter bo obsegala dva otoka reke St. Lawrence in razširjeni del mestnega pristanišča. Vsi trije deli so povezani z mostovi in podzemsko železnico. Po svojem značaju bo razstava univerzalna, kar pomeni, da bo prikazovala vsa področja družbenega življenja; prirejena pa bo pod geslom „Človek in njegov svet“.

Po dosedanjih prijavah se bo razstave udeležilo 16 ameriških držav, 18 evropskih in 12 azijskih držav ter 23 dežel iz Afrike, Avstralije in Oceanije. Kanadska federacija bo predstavljena v skupnem paviljonu, vendar bo imela poleg njega še posebne paviljone za posamezne pokrajine, ki tvorijo Kanadsko federacijo. Prav tako bo Kanada zgradila tudi nekaj paviljonov, v katerih bodo posamezne države razstavljale svoje do-

sežke po posameznih podtemah iz splošne teme „Človek in njegov svet“.

Na podlagi sklepa Biroja za mednarodne razstave v Parizu bo prireditev v Montrealu spadala v prvo kategorijo tovrstnih razstav. To nalaga državam, ki hočejo sodelovati, dolžnost, da same zgradijo svoj paviljon na zemljišču, ki jim ga v ta namen brezplačno daje na razpolago država, katere prireditve organizira. Poleg Kanade bosta imeli največje razstavno površino Amerika in Sovjetska zveza, namreč po 16.000 kvadratnih metrov. Francija in Velika Britanija bosta razstavljali vsaka na površini 12.000 kvadratnih metrov, Nizozemska bo imela na razpolago 6600 m², Češkoslovaška 5000, Izrael 4600 in Belgija 3600 kvadratnih metrov razstavnega prostora, medtem ko se bodo morale ostale države zadovoljiti z manjšimi površinami.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevna oddaja (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinj — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 7. 5.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Poznaš Koroško — 17.00 Človek za volanom — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam ostane — 19.10 Odmev časa — 20.15 Deljeno življenje — 20.45 Orkestralni koncert.

Nedelja, 8. 5.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 12.40 Ogledalo Mesnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krizem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Pozdrav nate — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Za materinski dan.

Ponedeljek, 9. 5.: 8.15 Zločin in kazni, roman — 8.45 Ljudska glasba lujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni količek — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladina in film — 20.15 Vsakdanja vprašanja — 20.30 Zupan je odstopil.

Torek, 10. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Če bi ostala voda vedno topla — 15.45 Mladinska oddaja — 18.00 Oddaja deželne glavarja — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Najlepše avstrijske knjige — 19.00 XY vse ve — 20.15 Stara sluhna igra — 21.05 Balada za violino in orkester.

Sreda, 11. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Zbor Radia Celovec — 15.45 Bolja oskrba z vodo — 18.00 Življenje je igra — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorila ura — 20.15 Ob 50-letnici smrti Maza Regerja.

Četrtek, 12. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 Do križa sam žel — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY vse ve — 20.15 Varstvo narave na Koroškem — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 13. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Dnevnik dunajskih slavnostnih tednov — 20.15 Vsaka stvar ima dve strani — 21.00 Bach in Moderna.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enojstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med potjo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

POHIŠTVO

za dom in za goste

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobri vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobri vasi.

Nedelja, 8. 5.: 8.02 Mladi Krpani polujejo na luno, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomni tovariši — 10.15 Za prijatelja lahke glasbe — 11.45 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slavni pevci, znamenite arije — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljska športna popoldne — 20.00 Glasba ne pozna meja — 21.00 Glasba pripoveduje.

Ponedeljek, 9. 5.: 8.05 Ob dnevu zmage — 10.00 Pot v zmago — 11.15 Za prijatelja lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Praznični pogovori — 14.00 Za ples in dobro voljo — 15.30 Himna delu — 16.00 Komandant govori — 16.30 Od arije do arije — 17.05 Reportaža s festivala popevk v Zagrebu — 18.00 Poslanica miru — 18.30 Revija godal — 20.00 Slovenski pevci in ansambli zabavnih melodij — 20.30 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 Melodije za lahko noč.

Torek, 10. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz opere „Ifigenija na Tavridi“ — 12.05 Slavni virtuoz — 12.40 Ansambel Mhe Dovžana in ansambel Janeza Mahkoviča — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V torku nasvidanje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.20 Plesni orkestri v besedi in glasu — 18.45 Na mednarodni križpotji — 20.00 Poje centralni slovenski koroški zbor — 20.20 Policaji, radijska igra — 21.20 Pesem godal.

Sreda, 11. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.15 Od Satieja do Lutoslawskega — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Odlomki iz opere „Štirje grobijani“ — 12.40 Narodne z harmoniko — 14.35 Voščila — 15.30 Pihalni orkester — 17.05 Slovenski repertoar — 18.15 Iz študija 14 — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Turandot, opera.

Četrtek, 12. 5.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Majsko veselje — 10.15 Naši pevci poja popularne operne arije — 12.05 Skladbe o morju — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Schubertova simfonija št. 5 v B-duru — 15.30 Pihalna godba 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 13. 5.: 8.05 Operna matineja — 8.55 Pionirski ladnik — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.35 Navost na knjižni polici — 12.05 Iz Mozartovih oper — 12.40 Vaški kvintet — 14.35 Akademski zbor iz Michigana — 15.30 Od vasi do vasi — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.20 Zabavni orkester RTV Zagreb — 18.45 Kulturni globus — 20.00 Lepe melodije — 20.20 Tedenski znanjopolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 7. 5.: 12.00 Širimo obzorja — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Valan — 16.30 Prigodbe Huckleberryja Finna, mladinski roman — 17.30 Jutranji solisti — 18.30 Panorama jazz — 19.15 Družinski obzorik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 8. 5.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 12.30 Glasba po željah — 15.30 Zastopnik, radijska drama — 20.30 Iz slovenske folklorne.

Ponedeljek, 9. 5.: 12.15 Brali smo za vas — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Življenje za carja, opera.

Torek, 10. 5.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 17.20 Italijanska po radiu — 18.30 Koncertisti nase dežele — 19.00 Plošče za vas — 21.00 Pregled slovenske dramatike.

Sreda, 11. 5.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Higiena in zdravje — 19.30 Moški zbor Prosek-Konfovel — 20.35 Kulturni odmevi — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 12. 5.: 12.00 Za smeh in dobro voljo — 17.20 Italijanska po radiu — 18.30 Klasiki moderne glasbe — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Na odprtem morju — 22.45 Violinist Vladimir Markovič.

Ta teden vam priporočamo:

Za ljubitelje razburljivih zgodb

- Georges Simenon: **MAIGRETov MRTVEC**, kriminalni roman, 168 str., br. 12 šil.
- Edgar Wallace: **MOŽ S TUJIM IMENOM**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Arthur Conan Doyle: **PRIGODE SHERLOCKA HOLMESA**, zbirka detektivskih zgodb, 216 str., br. 38 šil.
- Carter Dickson: **USODNIH PET ŠKATEL**, kriminalni roman, dva zvezka skupaj 128 str., br. 10 šil.
- Georges Simenon: **MOJ PRIJATELJ MAIGRET**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Frank Arnau: **NA VROČEM ASFALTU RIA**, kriminalni roman, 128 str., pl. 18 šil.
- Erle Stanley Gardner: **ZAMENJANI KROGLI**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Edgar Wallace: **SKRIVNOST RUMENE NARCISE**, kriminalni roman, 184 str., br. 42 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRET NA POČITNICAH**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Arthur Conan Doyle: **ŠTUDIJA V ŠKRLATNEM — ZNAMENJE ŠTIRIH**, dva detektivska romana, 224 str., pl. 48 šil.
- Agatha Christie: **OTOŽNA CIPRESA**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- George H. Cox: **NEPOVABLJENI GOST**, kriminalni roman, 108 str., pl. 18 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRET V NEW YORKU**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Arthur Conan Doyle: **VRNITEV SHERLOCKA HOLMESA**, zbirka detektivskih zgodb, 184 str., br. 28 šil.
- Fred Marfens: **PODNAJEMNIK V KRSTI**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Edgar Wallace: **BRATOVSČINA ŽABE**, kriminalni roman, dva zvezka skupaj 128 str., br. 10 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRETOVA PRVA PREISKAVA** in druge kriminalne zgodbe, 256 str., br. 28 šil.
- Margery Allingham: **PRIMER POKOJNEGA PIGA**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Agatha Christie: **PEČENI CIANID**, kriminalni roman, 152 str., pl. 12 šil.
- Ngaio Marsh: **MORILEC NASTOPI**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Arthur Conan Doyle: **SHERLOCK HOLMES**, detektivske zgodbe, dve knjigi skupaj 220 str., pl. 58 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRET IN UPORNE PRIČE**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih!

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse

Štafeta mladosti

spet na poti po Jugoslaviji

Kakor vsako leto, se v Jugoslaviji tudi letos pripravljajo na Dan mladosti, ki ga obhajajo 25. maja za rojstni dan predsednika Tita. Osrednja manifestacija v tem okviru je nedvomno »Štafeta mladosti«, ki skozi več tednov potuje po vseh jugoslovanskih republikah in se 25. maja zaključi z veliko prireditvijo v Beogradu.

Nosilec štafete prirejajo po vseh njeni na tisoče kilometrov dolgi poti po Jugoslaviji prirske sprejeme, kjer sodelujejo delovni kolektivi ter mladinske, športne in druge družbene organizacije. Posebno velike slavnosti so v glavnih mestih posameznih republik, medtem ko se na zaključni prireditvi v Beogradu zberejo zastopniki iz cele države.

Petek, 13. 5.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Na vse, toda o vsem — 18.30 Znanji dirigenti in skladatelji v Trstu — 19.15 Slovenski znanstveni delavci s tržaške univerze — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 7. 5.: 17.03 Za družino — 17.30 Za prijatelja znanj — 18.00 Kakor vidijo drugi — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Iz vsega napravi najboljšo, televizijska igra — 21.45 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 8. 5.: 17.03 Fury — 17.30 Svet mladine — 18.05 Za družino — 19.00 Družina Laitner — 19.35 Aktualni šport — 20.25 Prenočišče »Pri žetli sreči«.

Ponedeljek, 9. 5.: 10.35 Tečaj francoščine — 19.00 Pustolovščine pod vodo — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Maigret in leni tat, kriminalka — 21.05 Športno omizje.

Torek, 10. 5.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Strambolita — 19.40 Stric Guida — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Bar z imenom »Pri morskem psu« — 21.15 Mesni pogovori.

Sreda, 11. 5.: 11.03 Maigret in leni tat — 11.55 Športno omizje — 17.03 Pavlihove dogodivščine — 17.45 Mala športna abeceda — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Cas v sliki — 19.30 Prenos finala za evropski pokal iz Bruslja — 21.35 Tempo rubata, kriminalni film — 22.35 Podažbe iz Avstrije.

Četrtek, 12. 5.: 10.03 Komentar k časovnemu dogajanju — 11.00 Zvok iz človeške roke — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaledoskop — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Moški iz Braklyna — 21.45 Možje in žile.

Petek, 13. 5.: 11.03 Poslednji breg — 18.35 Lukul se spreha po Evropi — 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Staro, a dobro — 21.20 Prometni raz-

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klaganfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Barovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klaganfurt - Celovec, Postfach 124.